Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 20 январь, 1979 шу. ● № 9 (5985). ● Мах 2 кепиг.

АЬННАР КХОАЧАШДАЬД

«Экажевский» совхоза механизатораша айденнача хьинарца къахьег пятилетка диъ-лагIча шера де дезача кхашкарча балхашта дика кийчо еш. Наурски районерча ремонтникашен механизаторашен республикерча берригача шоай коллегашка кхайнарал даьчул тIехьагIа, из хьалхоацаш шерра социалистически яхь йоаршайир гурахье а. Цар тIеийца деххар дар йиъ-лагIча квартала планагIа 10 тракторе оахам кийчдеш йола еррига инвентари тоае, хIаьта вож техника 23 февраль тIаккхоачаш кийчъе. Иштта лаьрхIа дар доккъар кийчдеш йола 75 процент техника тоаль йоаикхилга а.

Тахан тхо майрра кла йиш йолаш да совхоза механизаторашек ремонтникашеи шоай дош тавина тIехкхоачашдаь хилар. Йиллача ханал хьалха а бовлаш, декабрь бутт чакхбалалехьа 17 трактор тоаьй цар, еррига сеялкаш, похараш, макхаш, кхыйола инвентарь, хIаьта планагIа йиъ тоае лаьрхIа хинача 8 автомашин тоаьй. Довкъар IалаицдеШ йола техниках 75 процент кийча я тахан а болх бе, ка боле ялот хьонхаргдола комбайниш хIанз тоаеш латт.

Укх деношка совхоза механизатораша бийцаб «1979 шера кхашкарча бIаьстан балхашта кийчо яра кхы тIа а де дезарех» бола КПСС ЦК-ая СССР Министрий Советси соцам. Из бийцачул тIехьагIа шоаш хьалхагIа тIаийца хинача деххарашка юха а хьежаб ремонтникаш. Цар лаьрхIад техника кийчъяра цхьоалагIча квартала план хьалхагIа йилла хинача ханал 20 ди хьалха, е 1-гIа февраль тIаккхоачаш кхоачашъе.

БIаьстан балхашта эша кийчо еча дикагIа къахьегаш ба механизатораш Угурчиев Iамархан, Евлоев Хьажбикар, Гиреев Макшарип, Толдиев Ахьмед, Адиев Юсап, механик-контролер Нальгиев Висангири, кхыбараш. Цар лелаю ремонтникашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхле.

Техника кизах бивза пайда эцаш дикагIа царга болх байташи дола гIулакх вIаштIехьдаргдац говзал йола механизаторий кадраш ца хилча, къаьстта а шин сменагIа болх бергболаш. Цудухьа ца тоъараш кийчбелга, болаш болчар квалификаци лакхъелга да тIехьатстта йиш йоаца деххар. Оаха цу гIулакха совхозе хьайийллай бит бетта деша дезаш трактористий курсаш. Цига механизатора говзал Iомаеш ва 15 саг. Царел совгIа Назранерча № 14 йолча профтехучилище шера йолча курсашка дешаш ва пхи зIамига саг; ялх механизаторо шоай говзал лакхъяьй Серноводскерча профтехучилище. Царех хIанз 1-ча классах бола специалисташ хиниаб.

Цу тайпара, цIенхашта кийчо еш да тхо пятилетка диъ-лагIча шера кхоачашде дерхIача кхашкарча балхашта. Совхоза кхаш леладерий коллектива шийи киза хьинари кходергдац КПСС ЦК июльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенеш ма-хулла дикагIа кхоачашъяра.

К. АУШЕВ,
«Экажевский» совхоза кертера инженер.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

1978 шера октябрь—декабрь беттаьша бIаьстен белхашта юртбоахама техника кийчъяра колхозашта, совхозашта, «Сельхозтехника» районий объединенешта, ремонтно-механически мастерскешта, механизаторашта-ремонтникашта юкъе лаьржача социалистически яхье итогаш а хьежи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советси облсовпрофсо соцам баьб:

Республикански Сийлен улаг гIо доашийна:

Сунженски Шалински районаш — юртбоахама техника дика кийчъяраx;

техника тоеча паьхагIа хьоашамаш деьза, (из дика тоаенгеи ГОСТо кхача бесса доравлген Iалаш а деш), хIаьта кхоачам хилла механизаторски кадраш кийчъяь, ремонтникашта дикагIа культурно-бытовой хьелаш Iалашдаь, машинно-тракторни парка специализировании технически гIулакх дара мастераш-наладчикаш оттаьбь йола колхозаши, совхозаши, «Сельхозтехника» объединенеши:

«Экажевский» совхоз, Назран район,

«Коммунизмага бода никъ» колхоз, Сунженски район,

«Грозненский» шурий совхоз, Грозненски район,

Ленина цIерагIа колхоз, Наурски район,

«Сельхозтехника» Сунженски района объединение;

Юртбоахама техника дика я тоаеи, планаш кхоачашъенга Iалашдаь механически ремонтни мастерскеш:

Шалински района «Шалинский» совхоза ярш,

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоза ярш,

Гудермесски района «Гудермесский» совхоза ярш,

Грозненски района «Пригородный» совхоза ярш,

Грозненски района «Сельхозтехника» объединение ярш;

Балха дикал лаьха а йолаш, сийлени кхоачашьеча дикагIа хьоакхамаш деьха механизаторий-ремонтникаш:

Янушев Николай Семенович — Шелковской района «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза ремонтни мастерской слесарь,

Тимонов Петр Кузьмич — Шелковской района «Червленский» колхоза ремонтни мастерской слесарь,

Айдамиров Абусульян — Шалински района «Автуринский» совхоза ремонтни мастерской слесарь,

Мадаев Адам — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза ремонтни мастерской слесарь,

Джабенко Павел Иванович — Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхоза ремонтни мастерской моторист,

Мамонов Валерий Николаевич — «Сельхозтехника» Грозненски районни объединение ремонтни мастерской слесарь,

Синцын Федор Иванович — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза ремонтни мастерской токарь,

Доваев Мусост — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза ремонтни мастерской слесарь,

Федянин Александр Иванович — Сунженски района «Победа» яхача колхоза ремонтни бригада бригадир,

Антонов Виктор Павлович — «Сельхозтехника» Грозненски районни объединение ремонтни мастерской слесарь,

Ивдан Илья Александрович — Грозненски района «Пригородный» совхоза ремонтни мастерской слесарь.

НАЬХА ПЕРЕПИСЬ ДIАХЬОШ Я

17 январе вай мехка дIайолаеннай болча нахьа Берцгсоюзни перепись. Цкъан мIира чекхболхха лаьрхIад из болх. Из гIулакх ший хинна дIо а доладь, хIанз хIийца дIахьош да Нохч-ГIалгIайчен городашка, юрташка, кхыча нах бехача моттигашка. Вай республикие из болх боаза кхо эзар счетчик, инструктор-контролер, переписной отделий белхало. Тха штате воаца корреспондент хинна укх денешка Шелковской Ножай-Юртовский районашн цхьайолча нах баламе пункташка из болх мишта дIаштIехьIаьшаклаб хьежаш.

Счетчикаша, инструкторашa-контролераша, переписной отделий заведующеша массанеха из болх шийи хиннахьан дикан чакхбоаккхинга Iалашду. Цар боагIача тайпара кхетабу цу хоархIамеча лечкахьанзаш гIулакхецара белхкхохам. Переписка яра болча счетчикаша: Казакина Ольга Владимировнас — Червленски неат хьечуийдеча пункта лаборанткас, Агафоночкина Лидия Ивановнас — культура ЦIем директора, Дорощенко Галина Васильевнас — Новощедрински станицерча школа пионервожате, Абдулханов Султан Катвевича — Баланску юртерча школа завуча, Дакашев Жабраил — ВЛКСМ Ножай-Юртовски райкома инструктора, иштта дуккхача кхычар гIалат ца боалаш эйсен чакхбоаккхаш из болх.

Переписной листи тIа дакча йоазонга хьежача гуш да, бакхача нахьа дешаре боарамга, цар профессиональни состава диллача, укх тIаьхьарча шерашка йоккхий эргалоеш хиннилга.

Иштта, Шелковской района Ново-Щедринская, Старо-Щедринская яхача станицашка бехача нахех дуккхачар дешаре боарамах лаьца переписной листа тIа оттадьча хаттара моп яла дIаязьдаьд шоай лаькерен лаьрхIа юкъарен образование хилар. Аттта цигарча «Коминтерн» колхозе къахьегаш ба 16 лакхерен 32 юкъара специальни дешаре заведенеш чакхъяьха баьнна специалисташ. Иштта дукха ба вузашкеи техникумашкеи очно а заочно а дешаш бараш а.

Юрта хIана хьагиннай керда профессеш: слесарь-наладчик, кхерамазлен техникина воле инженер, машинаца доахен детта мастер, кхыдараш.

Статистически управлене болхлоша, инструкторашa-контролераша из болх нийса лелабой хьожаш тIехьомсм лоаттабу, эшача хана счетчикашта консультацеш теп.

Халонаш эша а еш

Техника ма-хулла сихагIен тешамегIен тоае йиш хулийта еррига торонаш оарцагIъьяха къахьегаш ба укх денашка Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза механизатораш. Укх Iай планагIа цар тоае езаш я 20 трактор, еррига тIехьаюза инвентарь. Из техника 23 февраль тIаккхоачаш тоаль яниха деккар тIаийцад цар.

Йонкхен паргIатех я совхоза мехмастерской. Керттерча цехе тоаеш латт цхьатарра 8 трактор. Болх байтача тракторий моторашa, еттача жIовнаша, столонаш низтъа мара хьахазийтац юхе латтача шин сего шоайла ду къамаьл. Пожешени наст-наста сийрдайоах электросваркаца трактора раме вIашагIйоллаш боахкача сварщикаша. Мукъа цхьаьккха саг вац мастерске. Кранбалкаца айбаь хьа а бена ДТ-54 маркаx йолча трактора мотор тоабеш кхо саг воалл, тхона таьна всацаш.

— Ираз долаш хиаба шуз болх, — аьлар аз.

— Ираз долаш-м кургбар ер дIаоттае запасной оатхалаш яларе, — жоп делар механизаторех цхьание. Из хиннавар цу трактора да, совхоза дикагIкола механизатор Элиханов Зайнди. ХIана совхозе болх беча кьонача механизаторашта юкъе духха ба цо IомабьараШ.

— Запасной оатхалаш йоацаш хало хьег оаха хIара шере, — йоах керттерча инженера когаметта волча Машаев Сулеймана а. — Къаьстта лъе я подшипникаш. Уж ца хилар бахьан долаш дикъагIа ди да мастерске шин трактор латта.

Халонаш шийсолой а, цоашта хьалхашка латта деккараш тоалмда кхоачашдеш хьабоагIа механизатораш. Иштта, совхоз йиъалгIача квартале планагIа 10 тоае езаш хинача 11 трактор тоайир цар, хIаьта керда шу доладенача дийнахьа денз кхы а кхоъ тоаьй. Подшипникаш дIаоттае мара ца езаш тоаль яьнай кхы а шиъ. Цу тайпара, хIанзчул тIехьагIа йиъ трактор кхы а тоайича шоай план кхоачешъаь бовл уж.

Из тоьам баккха карагIдалийтад тракторий двигателаш тоача Абдулхажиев Зилауде, тонара Цакаев Мовле, тракторааш вIашагIйоххача слесара Эльхажиев Мохьаде, топливни аппаратура тоеча коммуниста Мовлаев Бешира, слесара Аитаев Iабдулхалима, сварщика Нукаев Iабдулас, аьшна пхьаро Нунаев Махьде ца а къовсаш беча балхо. Ди дIадахийтац цар балха норманаш 150—160 процент кхоачаш ца еш.

— Ехача оатхалашта меттел дIаоттаьраш 20 процентал кIезигагIа йоацаш тха мастерске хьаль е юха тоаль я, — йоах мастерске заведующе Альтемиров Бурус.

Двигателаш тоеча цехе да тхо. ДТ-54 маркаx йолча трактора мотор тоабеш воалл Абдулхажиев Зилауди. Юхе латт, цо дечунга хьежаш, цун воI Шарани. Моторааш тоаде Iомаваш ва из дас. Зилауде цу цехе болх бу 21-гIа шу да. Цу юкъа дукха нах Iомабаьб цо моторааш тоаде.

Мастерскешта юкхе йоал столовe. Кхача дарегIа а ба, дика а кийчбу. Цехашта кIал йоаллача котельнена юкхе я болх баьнначул тIехьагIа механизатораш лувчаш йола души. Лоацца аьлча, болхлошта эша хьалаш дика вIаштIехьдаьхад совхозе.

Мастерске заведующе кабинете хьалтеха йоал техника тоаяра план-график. Тоаль яьна тракторааш цIеча къоаламца белгальяьхай цу тIа. Хьеж тхо, тоаьлъчул тIехьагIа тракторааш дIаэцаш комиссе оттальча аиташна. Ремонтникий балха чIоагIа мах беш я аиташ, цар тIа кулгаш ядаьд комиссеча юкъебоагIача совхоза керттерча агронома Куюмджиев Георге, Абдулханиев Шибдус, Машаев Сулеймана. Царел совгIа анта тIа кулгладу трактор йолча бригада кулгалхочо а.

Ремонтникий балхага хьежаш хагий нах лел. Царна юкъе кхо кхалсар а я.

— Фу нах ба уж? — хетт аз сайцарча новкъостаршка.

— Совхозе механизаторий курсашка дешаш бола курсанташ ба, — йоах Машаев Сулеймана. Мукъа йолча хана царна тракторий оатхалаш дIайовзийта боалабаьб уж слесарни болх хьехиш волча Хасанов СаIиде. ХIаьта из ше юрта боахама машиний механик ва.

Верриган а 20 саг ва курсашка дешаш. Царна хьехаш ба совхоза специалисташ Куюмджиев Георгий, агроном Ирипханов Алексей, керттера инженер Автаев Адам, мастерске заведующи Хасанов ШаIрани. Механизаторий курсаш хIара шера вIашагIъехи боахаме.

Дика лоаттаю тоаль яьна техника. Из мастерске кое жагIа а билла къайтьаьча моттиге латт. Хьамча ца талхийтара кIир техай комбайний чархашта. Лаьттара хьалъайеш кIал дахчан гудирган оттаьй. Мукхъоаргйоацаш дахтта хьехад.

М. ХАМАТХАНОВ.

КХОАНА ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН ВЕННА 55 ШУ ДУЗ

СУРТА ТIА: МОСКВА. ЦIЕ МАЙДА. ЛЕНИН ВОЛЧА.
В. ВЕЛИКЖАНИНЕН В. СИЗОВЕН сурт. ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА ГIУЛАКХ ДЕШ

Селхан Грозерча республикански драмтеатра кердача здание хилар Нохч-ГIалгIайчен халкъа поэтессай Р. С. Ахматовай 50 шу дизара хетаьна торжествении сайре.

Президиуме ба КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, НГIАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, парте обкома секретарь М. О. Вузуртанов, творчески а общественни а организацеи викалаш, Москвера а Къилбаседа Кавказа вешарашка йолча автономни республикашнара а хьаший.

Торжественни сайре хьайийллир парте обкома секретара М. О. Бузуртанова. Къамаьл де доаш делар КПСС ЦК членахa кандидата, парте обкома хьалхарча секретара А. В. Власовa. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиумек Министрий Советеи цIерагIа дег тIара даькъала доацаш, могаш маьрша хилар лоаш лоаца баькхар Р. С. Ахматовайна юбилейца дувзадена. Цул тIехьагIа А. В. Власова Iодеш советски литература дегIадоаладеча дика хIамаш карагIдувларах а яьча дийнахьа дена 50 шу дизарца дувзадена а юбиляра Халкъий Доттагlал яха орден ялорах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Гулбеннараша тIоараш а деттаеш Р. С. Ахматовайта дIалу Даьхен совгIат.

Р. С. Ахматовай кхоллама а общественни гIулакхий а хьакъехьа доклад йир исторе, социологе, литература Нохч-ГIалгIай института директора Н. К. Байбулатова.

Поэтессага Р. С. Ахматовайта лоаца баькхаш, цун юбилей даькъала яхаш моаршалаш делар СССР йоазонхой Союза а РСФСР йоазонхой Союза а цIерагIа московски поэтессас Л. Шипахинас, иштта КПСС Грозненски горкома секретара Белоглазовас, Дагостана халкъа поэтессас Ф. Алиевас, Къилбаседа ХIирийчен халкъа поэта Г. Кайтуковa, КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Гайковас, КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара В. А. Куценкос, КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретара В. М. Кузнецова, парте Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Кагерманова, ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Г. Х. Эльмурзаева, РСФСР халкъа артиста В. Н. Ослоблина, кхычар.

Ше къамаьл деш Р. С. Ахматовас дег тIара баркал аьлар Коммунистически партена, Советски правительствана шийна доккха совгIат даларах, лоаца бакхарах. Цо тешам белар ший кхолламца хьамсарча партена, Советски мехка, халкъа дIахо а гIулакх деш ше хургхдарах.

4 марта—СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш

ХАЛКЪА IАЬДАЛА КОТАЛО

Балам тIагIор болаш кийтъьай Ленина цIерагIа культура Дворец. Цига хинача Нохч-ГIалгIай АССР-гара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара № 669 йолча Заводской хоржамий округа хоржамашта хьалхарча совещание вIашагIкхийттабар къахьегама коллективай, партийни, профсоюзни организацей викалаш.

ВIашагIкхийттачар, массава цхьан дагара а волаш, сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Леонид Ильич Брежнев нерта латта КПСС ЦК Политбюро.

Къамаьл де доаш лу СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода викала, № 12 йолча цеха аппаратчицана И. Ф. Юровскихана.

— Тха коллективе хинача хоржамашта хьалхарча собране, массава цхьан дагара волаш, Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 669 йолча Заводской хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа № 12 йолча цеха аппаратчица Черкунова Лидия Кузьминична кандидаталла оттаьй. Ше училища чаьх ма-яьккхинге я тха коллективе къахьега йолаелнай из. Из дар 16 шу хьалха. ЦIена къахьегарца, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца коллективе де я доагIаш сий деш я Лидия Кузьминична. Къахьегаме доккхий хIамаш карагIдувларах цуина дукхаза тийнай «Социалистически яхье котвалнар» яха знак. Сийлен улла тIа яьхай. Къахьегама ЦIеча Байраха ордец лоп цуи нахьа тIа.

И. Ф. Юровскиха хоадамболаш дийцар нисазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета депутат а «Грознефтеоргсинтез» объединене партномеи парте областной комитетeи член а йолча Л. К. Черкуновас беча боккхача общественни балхах.

Совещане къамаьлаш даьча № 8 йолча горбольница лоро З. Ю. Аушевас, ВЛКСМ Заводской райкома хьалхарча секретара А. П. Климова, № 1 йолча технически училища мастера А. В. Титовас, Нохч-ГIалгIай гIишлои управлене № 7 йолча СМУ штукатура-маляра Е. Д. Севостьяновас, Грозненски грузовой автотранспорта производственни объединене водителa В. В. Гусева, «Нефтехимзапчасть» завода мастера С. У. Дакаева гулбеннараш тIаьхийхар СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода, «Нефтехимзапчасть» завода коллективаша оттаь Л. К. Черкуновай кандидатура хьаллацара.

Хоржамашта хьалхарча окружной совещане массава цхьан дагара а волаш хьалльацар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода аппаратчица **Черкунова Лидия Кузьминична** кандидаталла оттае, аьлча, яь предложени. Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 669 йолча Заводской хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа ше оттаяра Л. К. Черкунова раьза хилар дийхар цунгара.

* * *

Самардийнахьа деррига а хьалдизадар Назранера культура ЦIа. Укхаза вIашагIкхийттабар № 674 йолча Назрановски хоржамий округана чуйоагIача къахьегама коллективай викалащ. Хоржамашта хьалхара окружной совещани хьийиллар городской тIемен къахьегамеи сийлен музея директора, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхочо Мальсагов Хьажмоахий Тухана. Гулбенначар сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро.

Къамаьл де доаш лу Малгобекски буруптоахара балхий управлене воаккхагIйолча геолога В. Ф. Теминоковайна.

— Мехка лакхерча органе бахийтара вай белгалбоах дикагIчарна юкъера а эттара толашагIбараш. ХIаьта царна юкъе кIеззига бац кагирхой а. Царех цаI ва тха коллектива шийи хоржамашта хьалхарча собране СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваь комсомола комитета секретарь, бурувдеттачун гIонча Арсамаков Султана Ахьмад. Цун кандидатура хьаллацара харжархой тIахьийхар В. Ф. Теминовс.

Иштта, нов. А. С. Арсамакова кандидатура хьаллацара беррига харжархой тIахьехаш къамаьлаш дир совещане ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода слесара-инструментальщика А. М. Котиева, Назрановски автотранспортни предприяте партбюро секретара О. М. Нальгиева, Малгобекски райбольница керттерча лора заместителa М. М. Марзиева, юрта боахама болхлой профсоюза Назрановски райкома председателa М. Ю. Оздоевас, комсомола Малгобекски горкома хьалхарча секретара Р. А. Вузуртанова, «Малгобекнефть» НГДУ воаккхагIйолча геолога С. С. Муталиева, «Назрановский» совхоза партнома секретара У. Х. Мислаурова.

Хоржамашта хьалхарча окружной совещане доакъошхоша хьаллаьцар Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 674 йолча Назрановски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа **Арсамаков Султана Ахьмад** кандидаталла оттавара яь предложени. Цу округе гIолла депутаталла харжа оттавара раьза хилар дийхар цунгара.

* * *

ЧIоагIа дегаш айденна бар Урус-Мартановски № 1 йолча юкъерча школе вIашагIкхийтта нах. Укхаза чакхъельлар Нохч-ГIалгIай АССР-гара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара йолча 677-ча Урус-Мартановски хоржамий округана чуйоагIача къахьегама коллективай, партийни, профсоюзни организацей викалий хоржамашта хьалхара окружной совещани.

Гулбеннараш массава чIоагIа раьза волаш сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Леонид Ильич Брежнев нерте латта КПСС ЦК Политбюро.

Къамаьл де доаш лу Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза шурий-товарни ферма бригадира Г. Ватукаевна.

— Тха коллективе хинача хоржамашта хьалхарча собране Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 677 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа хьалхалатта доярка Багуева Зайдат Сижаевна кандидаталла оттаяьй. Аз тIаьхьех беррига харжархой цун кандидатура хьаллацара.

З. С. Багуевай кандидатура хьаллоацаш къамаьлаш дир совещане Веденски района Ленина цIерагIча колхоза колхозхочо У. А. Мешиевa, Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза партийни комитета секретара Л. И. Турпалова, Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза доярка Т. Мажиевас, Урус-Мартановски № 7 йолча юкъерча школа хьехархочо Л. В. Шевченкос, Веденски районни «Сельхозтехника» объединене водителa Р. Вериева.

Хоржамашта хьалхарча совещане доакъошхоша, массава цхьан дагара а волаш, хьаллаьцар Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 677 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа Мичурина цIерагIча совхоза доярка **Багуева Зайдат Сижаевна** кандидаталла оттаяра яь предложени. Цу округе гIолла депутаталла харжа ше оттаяра раьза хилар дийхар З. С. Багуевагара.

* * *

Чакхъельнай № 397 йолча Грозненски хоржамий округе чуйоагIача къахьегама коллективай, общественни организацей викалий хоржамашта хьалхара окружной совещани. Цун доакъошхоша хьаллаьцар Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 397 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела хьалхара заместитель **Кузнецов Василий Васильевич** «Красный молот» завода котельщикий бригадир **Рыжиков Николай Георгиевич** кандидаталла оттабара яь предложени. Цу округе гIолла депутаталла харжара раьза хилар дийхар В. В. Кузнецовгарей Н. Г. Рыжиковгарей.

* * *

№ 398 йолча Гудермесски хоржамий округе хинача хоржамашта хьалхарча окружной совещане хьаллаьцар цу округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа Шалински района «Южный» совхоза доярка **Алиева Зара Салмановна** кандидаталла оттаяра яь предложени. Цу округе гIолла депутаталла харжара раьза хилар дийхар З. С. Алиевайгара.

* * *

№ 399 йолча Сунженски хоржамий округе хинача хоржамашта хьалхарча совещане, массава цхьан дагара волаш, хьаллаьцар цу округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода токарь **Дзарпитов Сулимана Мусса** кандидаталла оттавара яь предложени. Цу округе гIолла депутаталла харжара раьза хилар дийхар цунгара.

КПСС Нохч-ГIалгIайн обкома V пленума решенеш кхочушьеш

КЪАХЬЕГАМХОШТА — АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Района къахьегамхой коммунистически санкетам хьахилара декхараш вай обществана ца ешаш, тоьна йолча идеологецен моралацан доьттабеча къовсамца айхха бувзам болаш кхоьчашде гIерт партийни организацеш. Уьх тIеххьарча шеранашка коммунистически кхетам луча духхарIа шкьоехуха семинараш, конференцеш, халкъа университеташ.

Коммунистийн парте боьшарийн марксистско-ленински кхетам дIахо дегIабоалабара болх товбара лаьрхIа дешара идейно-теоретически боьрам лакхбаре дешашта чIоагIа уйла тIайоьхийт парте районни комитето, цо дIахо наьха къахьегамах хьинари общественно-политически мировоззрении лакхъерйолаш, пятилетка практически декхараш кхочашдарле айхха бувзам хургболаш.

Къахьегамхоошта атеистически кхетам балара йоника опыт IоалаьI района партийни, советски, общественни организацешна. ХIаьта цу опытаца цхьана хьаьулаш ба атеистически балха чулоацам, из хьабара средствааш, формаш, методаш, хьаьул атеистически кадраш. Берригча баха нах цахаддаш дешара юкъеуна торо хулийташ йола атеистически кхетаме система хьое вIаштIехьдоалийт цу опыто.

Парте райкоме вIашагIа елла болх беш я массазара Iилма-атеизма факультет. Берригача наьха, хьалхарча даькъе кагирхой, Iилман-атеистически мировоззрене ларда тIа кердача тIехьенна юкъера ды лаьгIаургболаш дIабаргболаш хила, беза цу факультета семинарий кертера чулоацам.

Дынах хьадача коммунисташа, кхетам чу бийрзача берригача наха дына дуьхьала хьовсам лоаттабе безилга, из моллагIча цхьаннена дагадеха а доецаш, обществан общественни кхетамен объективни закоцашкара хьадогIаш дола хIама да. Къахьегамхой классовни къамаш лоала кIалхарбахар; буржуазни идеологе кхетамо боадабечара мукъабахар санна дIадакха дезаш да дынах тецилга.

Хоац ма-дий, цхьана а дына общество дегIайра закон дашха могаргдоацаш, эксплуататорашца къахьегамхой боацабелга дIадоажхаргдоацаш. Наха Iалама закон доазийта а цун гаказаш сата хьашта тIаерзае а могаргдолаш бац цхьаьнха ды.

ЛоархIам банза даргдоацаш да цхьабола дына керте латтараш общественна духьалара уйлаш йолаш хилар. Дынах тешараш эскаре гIуляих ца дара. Советий хоржамашца, общественно-хайданеча нахаре дакъа ца лацара тIахьех, пионераш, комсомольцаш хила бохьо вац, кино, театре ахийтаж, къамашта юкъе цабезам болза гIерт дына керте латтараш.

Масала, Троицки станице бах баптиста Иван Петрович Баев дезал. Эскаре гIулакх де тиганзар кхиндагIволча воIа Николай Ивановича. Из бахьан долаш уголовни бехктокхаме оза вийзар Н. И. Баев.

XIX партсъезда цIерагIча колхозе болх беш ва 1963 шера ваь Алексей. Нахаца безаме воецаш цхьа шийн оамале сат ва, моллагIа шийга даьча хаттара жоп ца дала гIерташ хул из. Алексейца кхетамъ болх беш колхоза партком, станични Совет я.

Цунах а ховрга дына тайп-тайпарчъ течениешта иерте латтараш бераши нагий наьи дунен бакъдарех тувла а бан шоашиадьа баха гIерташ шоай хур-могар деш хилар. Нагий нах шоашта юкъе хьачуухаш ца хилча сихагIа ды дIабаргболга дика хов царна. Цунца дувзаденна хьалхуьш йоагIа тIехье дына Iотхьама кIалхургйоацаш шийн берригa атеистически болх вIаштIехьбоаккх района партийни организацеша.

Школашка хьахила йолалу атеистически мировоззрене лард. Геттара вIамигта болаш дIаболалу адамий дуненах болх санкетам. Цудухьа чIоагIIа лоархIаме да санкетам чу доагIача хаха дунен гIулакхаш терналде а цу денах уйла еш хьалхашна увттача хаттарашта нийса жоп дала а хови бер хилар. Школашкара кхетам болх товбера дукха хIамаш кареIдаьнад районе. Административни хьисапе лела ца байта воларех ды дIабаргбоацилга дика хов дукхача хьехархошта. Дына харц хьехамаш, царех хьахула зуламаш гучадоахача обществa хьалха дIаяхача хана хиннарий кIоарга чулоацам болча материалех пайда эцаш дувц хьехархоша. Цу тайпара балхаш ду Карабулакски, Орджоникидзевски, Нестеровски, Галашкински юкъерча дешара школашка. Дукхача тайпара классни боаца болх бу уюхева. Масала, беседаш ю, лекцеш еш, дешарий конференцеш, атеистически сайреиаш ю, хан-хенахь арахец «Къона атеист» яха пенгазет.

КПСС XXV съездо идейно кхетам балара болх товбара даькъ керда бехктокхаме декхараш хьалхашка оттадаьд, балгалдаькхад уж кхоачашдара хоадим боллаш дола нахьгахи средствааш. Советски наха коммунистически кхетам балара процесс, къахьтта а хьалихуьш йоагIача тIехьенна кхетам балара, общеобразовательни политически знаненаца, марксизма-ленинизма Iилманца, патриотизмаца, къахьегамцен общественни гIуллакхацен коммунистически оамал иларца, нравственни, къамашта юкъерча доттагIала боьхтача кхетамца, кхыдолча дикача гIулакхашца айхха дувзаш леладара дола декхараш хьалхашиа оттадаьд парте.

Масала, дика вIаштIехьбаьккхаб из болх Красноогвардейски юкъерча школе хьехаш волча атеистически балха организаторе Ганиев Къурейша. Iилман атеизма факультета ладувгIараша шийн балха опыт дIайовзийт, радио чу гIоала дувц, «Къахьегама байракх» яхача моттигерча газета тIа материалаш кеIаетте по.

Ништа хьалхе шоай балха вIан а оттаьь болх дика вIаштIехьбаьккхаб Орджоникидзе цIерагIча колхоза парткомо а. Атеистически балха организатора А. Чаниева дынах тешарий хьалхе списом оттаьй, царна дына мульташ дола законаш довзийтад. Цхаддаш беседаш еш болх бар бахьан долаш дикка кIезигбенаб дынах тешараш. Цар балха нарттера дар но къаьст-къаьстача нахаца болх бе хер да.

КПСС XXV съезда решенеш хьежна партийни дешара декхарех бола КПСС ЦК соцам кхоачашбеш политически дешар дегIадоаладара дукха болх баьб районе партийни организаце. Марксистско-ленински Iилма, партийни документаш Iомадара юкъехаб болх беш бола геттара дукха нах. Уьх шера политически экономически дешара ерригача звеньяшка, формашка дешараш дIалаьрхIача 7975 саг ва дешаш. Дукха а дукхагIа хиннаб марксистско-ленински Iилма Iомадеш бола парте боацараш а.

ЧIоагIIа тоаденнад марксистско-ленински Iилма Iомаделга. ЛадувгIараша къаьстта уйла тIайохийтаи Iомаю хIанзаре парте политика. КПСС XXV съезда а цул тIехьагIара КПСС ЦК а соцамаш, кхыдола партен правительствен лоархIаме документаш.

Т. МАЛЬСАГОВА.
КПСС Сунженски районна инструктор.

Наьсарен районерча совхоз-техникума педагогаш сихбенна бIаьстанна кийчо еш ба уьх дешонна. Ремонтиннашта хана хьалха кхоачашъяьй техника тоайра йиъллагIча квартала шийн. Уьх Iай тоае езача ерригача тракторех 70 процент тоаьь яьннай, кийча я тIехьаловза инвентарь а. Нйса тракторах 23 февраль тIаьхлоачаш кийча хилийта дерхI укказа.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) механизатораш Даурбеков Iаьдрахьман, Гайсанов Мухарбик, Козиев Дауд, Даурбеков Хьажбикар, Евлоев Салман техника кийчъеш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дикача нахах

ДИСПЕТЧЕР

Январь бетта хьалхарча денош чIоагIа шелал яьтай. «Грознефтеоргсинтез» объединене производственно-товарни конторе болх беча установкашта юкъе доки этташ санна Iы латт. Цу контора диспетчер Елфимова Ольга Александровна, диспетчерскера лампаш хьел а сета, нора дIатIаьхар.

— Хьаьал. ию, ма-хоза я ара, лоа дел! — чIоагIа дог гIоздаьнна аьлар цо делхача лайна тIера бIарг а ца боаккхаш.

Цу хана телефон текар. Шийна хIанза дага мел лаьттар, Iана хоале йиц а санна, массаза санна шийн болх бе йолалор Ольга Александровна. Ништа я цул оамал. Ше къахьегама нахте латтача хана шийн керттера декхар лоархI цо цIенан биззан шийн болх кхоачашбар. Чоагагна самукъне, сакъердаме саг а я из. Ништа оамал йолаш из хиларах производственно-товарни конторерча дукхача бяхлоша лоархIаш цо шийн деш я из. Бохкхийчарца йокха а къонабараш къона а я Ольга.

Ольга Александровнаца итт шу соагIча хана болх бетш йолча Н. И. Климовас аьлар:

— Тха Ольга цIеи дог долаш саг я. Цунца болх бе а втта да, хIане аьлча, шийн новкъостацца тоаш, безаме, Iымерза из йоладаь.

ХIаьта дукха ха йоацаш школа чекх а яьнна укказа балха еча Хаустова Татьянас ништа йоах цунах:

— Дукха за ца со укказа балха ена, балха опыт яIанга я са. ХIаьта а Ольга Александровна санна йола шийн балхах тIехдика кхеташ йола товзанча, мичча хана а гIо де кийча йола новкъост лалла къахьегаш хила, ца ховр дIа а хоатташ шийн болх кIоаргарIен сихагIен бовза гIерт хIаравар.

Вурийтта шера балха моттиг ца хувцаш къахьийгад О. А. Елфимовас тIа-тIа шийн болх кIоаргагIа бовза гIерташ. Цу шерашка тайп-тайпара балхаш даьд цо. Слипица-наливщица, оператора гIонча, оператор йолаш къахьегаш хиннай из. Диспетчерске деррига а юкхьанна деиз юкх дIадоладе дийзар цун. Хьалхарча юкъягах «стол-оператор» яха балха гоззал Iомайр цо, цул тIехьагIа — оператора учета, диспетчера гоззал. ХIанз диспетчер йолаш къахьегаш я из. Контора ерригача технологически балха цулгалдеш я.

Диспетчерске венех хьалтеха йоахк тайп-тайпара схемаш, дукха цифраш. Уж йовза атта дац. Тайп-тайпара бесаш дола бIаьш тIаьскаш, кIезиш да бIаргча пен дIилаьца дIа-юла долхаш. Царех моллагIдар фу маIан долаш да, сенна эшаш да аьнча шийга хьаттача хоэзеташ цо жоп лу;

— Е нефтепровод А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводе йода, хIаьта ер — В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода установке.

Чоалханен бехктокхамех болх ба диспетчера бар. Из къаьгга хьахьоехаш дола масал доаладе йиш я. Духхьала цхьан сменагIа бIаь соагIа операци чакхьякха еза цун. Царех хIараяр цаI шоллагIчоа тара йоацаш а я. Цудухьа производственно-товарни конторе диспетчера къахьегам чIоагIа лоархIаш ба, хIаьта диспетчер ше а дукханенна чIоагIа лоархIаш сийдеш я.

— ХIара сменагIа болх дIаболабеча хана, — йоах О. А. Елфимовас, — хьалхагIе а ха дезаш дар да В. И. Ленина, А. Шерипова цIерагIча йоккхийча мехкдаьтта чакхдоахача заводий коллективаьй болх боагIача боарамагIа дIабахар дукхача даькъе диспетчера шийн декхараш цIена кхоачашдарах тийша хилар. Цудухьа смена хьацарах дола кулг вахтенни журнала тIа ше яздича, диспетчера дика жхетаду шийна тIалатта бехктокхам боинха хилар. Цхьанкха тайпа хьовзам ца хулийташ смена чакхьяьккхача хIара диспетчера доккхал ду цунах.

Общественни декхараш а дамм цIенех диззаш кхоачашду цо. Ништа хиларах коллективе сий даьннад Ольга Александровнай.

З. БАТЧАЕВ,
«Нефтехимии» яхача дукха тираж йолча газета балхахо.

СУРТА ТIА: диспетчер О. Елфимова.

Автора сурт.

ГIОННА БОЛА ХIАРАНЕ ШИ-ШИЙ БОАХАМ

«Колхозхой, бахлой, гIулакхерча наьха, кхыча граждаиий шо-шоай доалахьарча гIонна болча боахама денахьдаьхазд фу лелаид законодательство тIа?» — дувцар дух тха газет дешарешна.

СССР Конституце 13 статьяга хьежжа, граждаиаша пайда эцаш хила йиш я Законо оттаьча порядкагIа гIонна бола боахам (доахаии моа тIара оалхазараши леладелга а тIехье) лелабара телаш йола лаьттан участкаш. Цу тайпара, хIаране ши-шийн гIонна бола боахам лелабара бокъо советски граждаиий конституцонни бокъо я. Из бокъо чакхъяккхара гаранти ду СССР кердача Конституце, гIонна бола боахам лелабара пачхахьалкхенон колхозашен граждаиашта новкъостал делга а оттаден.

«Колхозхой, бохлой, гIулакхерча наьха, кхыча граждаиий шо-шоай доалахьарча гIонна долча боахамий а сомий бешамаш хьас-бешамаши цхьана лелаяра а хьалъеххьа» КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советон 1977 шера сентябре баьча соцам тIа белгалдаьккхад, хадданза духхагIа эцаш хулча продовольствецен юртбоахама бийдаллцек кхоачамбера мехка уж телар колхозий, совхозий, пачхахьалкхени кооперативни кхыча предприятейи организацейи юртбоахама производство хилар. Цунца цхьана бокидача лоархIаме да дулх, шура, поартолаш, баьцадараш, сом, кхыйола юртбоахама продукци яхара йолча колхозхой, бохлой, гIулакхерча наьха, кхыча граждаиий шошоай доалахьарча гIонна долча боахамий торонех бизза пайда эцар а.

Цу соцамагIа моттигера партийни, советски, юртбоахама органаш, дешаца хьашт долаш йола министерствашк ведомствашк декхарийла я, колхозхой, бохлой, гIулакхерча наьха, кхыча граждаиий шо-шоай доалахьарча гIонна долча боахамашка юртбоахама продукци дукхагIа яхара а хIаьта ништа бахача махагара юртбоахама продукци ниелта дикагIа вIаштIехьдаккхара а уIаерзаь мероприятеш чакхьяха.

Цу гIулакха колхозашка, совхозашка, кхыча боахамашка вIаштIехьдоккх бахача нахага, царна мел эш, йохнара хурсиш кхеелга а хIаьта инкубаторно - птицеводчески станцешка, птицефабрикашка, специализированни боахамашка — моа тIарча оалхазарий кIорнгаш йоахийтилга а, хIаьта ништа мокхарий эцара бахача наха гIо а ду.

Шерду граждаиий шоай доалахьарча доахана искуственни осеменени еча пунктацен станцешен ду гIулакхаш, царна деш дола ветеринарни гIулакхаш тоаду.

Доахан доаждеделга вIаштIехьдаккхара бахача наха новкъостал дар духьа совхозашта мукъа а бенаб, колхозашта мога а даьд боахамий територе тIа бахача колхозхой, бохлой, гIулакхерча наьха, кхыча граждаиий шоай доалахьара доахан доаждара гIоккхаш лелабелга, цу гIулакхага дIадодар граждаиий чотах юха метта а оттадергдолаш. Шоай доалахьа доахан долаш болча граждаиашта, оттаьча порядкагIа, доахан доаждарах йол хьакхарал лаьттан участкаш тела еза халкъа депутатий моттигерча Советий исполкомаша, колхозаша, совхозаша, кхыча предприятеша, организацеша, учрежденеша.

Шоай производственно-финансови планашка совхозаша, пачхахьалкхен кхыча юртбоахама предприятешен организацешен белгалъе еза цу боахамий болхлойн гIулакхера нахи, хIана пенсионераш бола хьалхагIа цига болх беш хиннараш, хIаьта ништа лелхе дийцача боахамий территоре тIа болх беши бахаши боле хьехархой, лораш, кхыбола специалисташ доаханнен коа тIарча оалхазараштен тергдолча гIожачен мошачен доаьъараща IалашIбаре, коашта гоахьара бешамаш ахара тIаерзаь мероприятеши шоай доалахьара гIонна бола боахам лелабеча царна оттаьча порядкагIа новкъостал дара тIаерзаь кхыйола мероприятеши. Колхозашта могадьд шоай производственно-финансови планашка йоагIаш йола мероприятеш белгалъелга.

Юртанкахьарча моттигашка, городашка, городашта гонахьарча моттигашка бахача, доахан доацаш болча колхозхошта, бохлошта, гIулакхерча наха етт эца цхьан дезала лоархIаш 500 сом е шинар эца 250 сом кредиташ тел 5 шу хи а йилла, етт эца денна кредит дIайийцача шоллагIча шера деиз а хIаьта шинар эца денар кхоалагIча шера дегз а хьатекха доладергдолаш. Етти шинаре эца кредиташ колхозашка, совхозашка, предприятешка, организацешка гIолла тех колхозхошта, болхлошта, гIулакхерча наха, хIаьта бюджетни организацешкарча болхлошта, гIулакхерча нахах — юкъарчал доацаш СССР Госбанка учрежденеша цу организацей боахамашка гIолла.

Граждаиий шоай доалахьарча доахана лаьрхIа бахича нахага хIара шера йоккхача комбикормай боарамаш белгалдаьд соцам тIа. Уж комбикормаш граждаиашка йолкара боарамаши порядок оттаю йоагI-йоагIача союзни республикий Министрий Советаца.

Совхозийн пачхахьалкхей кхыча предприятейн болхлошта гIулакхерча нахан новкъостал ду цар шоай доалахьа долча доахаиней коа тIарча оалхазараштен помещенеш хьалъяра.

Минхимпрома тIадиллад СССР Центросоюзен Минторген заммагIа тIормигашна а йоахкаш минерални удобренеши, ядохимикаташ, хIаьта ништа полиэтиленови пленка а граждаиий шоай доалахьарча гIонна долча боахамашта кхоачамбелга IалашдаIла болча боараме хьергйола гIулах, вIаштIехьдоаккхилга.

Советски органаштен Центросоюза организацештен тIадиллад оттаьча порядкагIа колхозхошкара, бохлошкара, гIулакхерча нахагара, кхыча граждаиашкара сов йола юртбоахама продукци ниелта дикагIа вIаштIехьа даккхара кхы тIа а гIулакхаш чакхдоалилга. Юкъе даьча договорашца хьежжа потребительски кооперацен организацешка юртбоахама продукци йохкача колхозхошка, бохлошка, гIулакхерча нахага, хIаьта ништа пенсионерашка а дефицитни промышленни товараш (тIишлой материалаш, мотоциклаш, кхыдараш) хьалхагIа дохкилга.

Центросоюза могадьд юртбоахама продукци кIяра граждаиашца йIаьхача хана договораш дара практика шерьелга. Потребительски кооперацен организацешта мукъа бенаб юртбоахама продукци кIергйолаш договораш даьча граждаиашта хилазза дергдоацаш моттиг нийсъелча, хьайбаI продукци эцача хана договор тIарча ахчах 50 процентага кхачаллцен лаьттанцара йоала продукци эцача хана — 30 процентага кхачаллцен болча боараме ахчан аванс телга.

СССР кердача Конституце тIа оттадаьд, шоашта дIателача лаьттан участкех лерттIа пайда эца граждаиаш декхарийла хилар. Граждаиий шоай доалахьа йола е лелае цар дIанийца хIамаш къа ца хьегаш пайда беш, общества хьаштаишта за деш лелае йиш яц. Цудухьа моттигера советски юртбоахамен органаш декхарийла я лелаш дола лаьттан законодательство граждаиаша кхоачашдарах царна дIоеннача лаьттан участкех пайда нийса эцарах лира тIахьожам лоаттабе, цу лаьттаех юртбоахама продукци яккхарах салаIара хьалаш тоадаран пайда эца безаш хилар тергал а деш.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад йоккхий йоацача городашкен городий хьисаперча поселкашкен граждаиаша шоай доалахьара доахан леладелга дехнар мел нийса да тохнилга а граждаиаша шоай доалахьара доахан леладара боарамаш алсамдахар гIойлелагIа хиларах долча дешага хьожилга а.

1979 шера 3 январера «Сельская жизнь» яха газет.

№ 2 йола «Агитатора блокнот»

Кепа а теха араьннача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганданн агитацен отдела «Агитатора блокнота» шоллагIча номер тIа шерра гойташ я «1979 шера 4 марта — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш» яха рубрика. Цига я «Хоржамашта еча кийчонна идеологически IалашоI» яха редакционни статья. Цу тIа дувц хоржамий кампани чакхйоаккхача юкъа бе боагIача массово-политически балхах. Хоржамий участкашка беседаш ечарна накъаргIья Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Н. Праваньне язьяь «Советски хоржамий системе демократизм» яха статья. «Мишта вIаштIехьъяикха еза яхь» яха В. И. Ленина болх арабаьнна 80 шу дизарга кийчъяь «Прогрессан бола рычаг» яха историе, социологен филологен Нохч-ГIалгIай Iилма - тохкама институте воккхагIволча Iилман болхлочо Г. Крещенко статья.

«Яхь хьалхалаттараш» яхача рубрикaна кIал я «Белгалдаьхача воаронашна кхоачаргда» яха парте Грозненски райкома хьалхарча секретара А. Воронина статья.

СЭВ 30 шу дизарга кийчъяь я экономически Iилмай доктора Н. Дудински язьяь материал.

Ништа, блокнота тIа болаш я «Электроэнергеи доагорен кхом бе» яха подборка а.

Кхетам балари дешари

ДОАЛДЕ IОМАЛЕ

«Ждановскии» яхача метро станцена духьаьл я С. Орджоникидзе цIерагIча Московски Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча управлене института хIанзарча дукхаза вIаштIердаьча цIеной комплекс. На мара яц вай пехка социалистически индустрена доалделга вIаштIехьдаккхара бола лакхача классе специалисташ кийчбу дешара заведени. Уьх шера хиннай МИУ кийчбаьрий — экономистий-кибернетикий, АСУ специалистий хьалхара выпуск. АПН корреспондента Могек Пилосова дийхар института ректоргара, профессоргара, экономически Iилмай докторгара Олимпиада Козловайгара цу дешара заведене башхалонех дувцар.

— Тха институт шийн тайпара я, — аьлар директора. — Оаха кийчбу управлене елга вIаштIехьдоаккха специалист. техникех технологин дика йовзаш хилла ца Iеш, дика кхеташ хила веза экономикан производство ше вIаштIехьъяьккхарен дешаех, эггара хьалха управлене Iилма довзаш а карадерзадаь а волаш.

Кхетадеш долчча тайпара, институте хьехача дисциплинашта юкъе йоакха моттиг дIалоац управленчески предметаша. Царна юкъе я управлене теори, управлене вIаштIехьъяккхар, управлене социологи психологи, управлене доазол дехьара опыт, управлене боахама механизм, управленческий проблемаш къестаеча электронно-вычислительни техника юкъейоалар, дукха кхыдараш. Цу тайпара шерача дешара программе торо хулийт шерра образовании специалист кийчбе.

Геттара дика хоеш да, керда дисциплинаш яьаьнача методашца Iомае вIаштIехьа ца хилар. Дешара процессе шерра пайда эц гIулакхаца дувзаденнача, е, оаха оалалача тайпара управленчески, ловзарех. Цар чулоацам ишта ба: дукхагIча даькъе цу е вокх завода производственни практикацара хьаийца декхар къоастадара дукхача вариантех эггара эффективнегIа йола цаI лаха хар. Ловзараш сакъердаме чакхдувл. Студенташа каст-каста шоай курсови балхий темашта хери уж. Масала, Братиславе хиннача дунен халкъашта юкъерча студенчески конференце гIишлошъярен городской боахамен управлене факультета студентка Ирина Шалимовас кийчйир «ГIишлошъяра производства технологе гIулакхашца дувзаденнача ловзарех пайда эцар» яьнна йола реферат.

Тха институт дикала а гIерт студенташта хьехара активни методах ма-хулла дукхагIа пайда эца. уж шоай кертаца уйлашъе бахь, царна творчески навыкаш яла. Цунка гIо ду хоадамболлаш дола халкъбоахама декхараш къестадар, социологически тохкамаш дар, тестировании анкетировании яр, дукха кхыдараш санна йолча балха формаша. Дувцилга а яц, еррига дешара процесс электронии техникахи автоматизаце средствашех шерра пайда а эцаш лелаю.

Дешаш волча шерашка теоретически знанеш соагIа дика практически навыкаш а кхоач студентага. Нерттерчи даькъе цуьна йовз производство башхалонаш, балха дIанахача хана хьалхашка увттатарду декхараш къестаде Iомалу.

Институте болх беш я заьха квалификаци йола профессорско - преподавательски Iилмани коллектив: шиъ академик, кхоъ СССР Iилмай Академе член-корреспондент. 80 соьгIа Iилмай доктори профессори, 300 соьгIа Iилмай кандидати доценти. Дешар хьех ялх факультете: машинашъеча промышленностера управлени, химически металлургически промышленностера управлени, автомобильни транспорта управлени яр, гIишлошъяран городской боахамаш управлени яр, хIаьта ништа экономически кибернетика управлени. Йозаш я ништта промышленни производствашн гIишлошъярен организаторий факультет. Цига шоай квалификаци лакхъю промышленноста а гIишлошъяра а тайп-тайпарча доакъой кулгалдеча болхлоша.

1975 шера МИУ хьайийнлаьр чIоагIа образовании кадраш кердача перспективни лостамех кхаммйтъяра йола лаьрхIа факультет. Iилмана, регионашта, халкъбоахама доакъошта перспективни планированеней прогнозированеней управле н и делга вIаштIехьдаккхара.

Iилма-педагогически кадраш кийчъю хIанз дешаш массехк бIаь сагI а волаш йолча аспирантуре.

— Дуннаи шоай института балхахой кхыча мехкашкарча коллегашцарча творчески бувзамех.

— Уж бувзамаш тайп-тайпара да. Оаха СЭВ членаш долча мехкий Iилмахоща цхьана кийчду управлене дешаш. Юкъ-юкъе вIашагIдеттаду тхо царца социалистически содружества мехкашка хулча конференцешка. Масала, Ереване хиннача тIеххьарча конференце вIаши дIа-юха елар оаха организатораш — управленцаш кийчбара опыт. Балха хьакъехьа вIаши дагадовларах бокхха пайда баьлар, дукха хIамаш Iомадир оаха царгара а цар тхогара а.

Ништа юкъарчал доацаш контакташ лоаттаю оаха социалистически мехкий Iилматохкама институташцен уйрендененнаш а. Дика беркате гIулакхаш тоаденнад тха, масала, СЕПГ ЦК-арча академика Нацеолинка кулгалдеча управлене института. Тха Iилмахоша цхьана кийчбаьб кастта арабаргбола «Производства интенсификаци управлени эргальмаха тоалари» яха болх.

ГДР экономически школа специалисташца цхьана болх бу оаха управленчески терменей цхьа словарь оттадара. Цо торо хулийтаргья уж тайп-тайпара йоашхилга соцаде, дикка аттача доагхаргда тохкама а практически а балхаш цхьана делга.

Толамца дегIаух Карл Маркса цIерагIча Лакхехьарча экономически школерча болгарски Iилмахоша цхьана леладу гIулакхаш. Кепатеха арабаккха кийчбеш ба гIишлошъяра йола управлени эргальякха товарах бола цхьана язбаь болх.

Цунца цхьана СЭВ мехкий Iилмахошца дIахо хьош да моллагIча производства специфика тергал а еш йола управлене универсальни автоматизированни системе хьаяра тIадерзадаь тохкамаш делга. Цо торо хулийтаргья средствашка а ха а ктое, хIана аьлча индивидуальни проектировани е езаргьяц тIаккха.

Цхьан дешаца аьлча, социалистически мехкий Iилмахоша опыт вIаши йоккийтарахи цар цхьана гIулакхаш лелаадарахи дика беркат доал гIо ду управленчески Iилма дегIаахара.

Контакташ лоттаю оаха дукхача капиталистически мехкашкарча Iилмахоша а. Тха институте хиннаб США-ра, Англера, Францера, массехк кхыча мехкашкара коллегаш.

ВIашиа делегацеш ахийтар, Iилма конференцешен симпозиумашкен дакъа лацар доалот дехьарча коллегашца вIашагIдеттадалара цаI мара йоаца форма яц. Оаха бех Iилмахой институте лекцеш еша. Уьх шера, масала, шин бетта лекцеш ешаш хургба гхинига Великобританера профессораш.

— МагIIа кхетам балара декхараш да института къестадераш? Мишта вIаштIехьъяьккхий студентий вуьхьа ха?

— Тхоай керттера декхар лерхI оаха хургвола специалист-управленец хьнаре вахара воацеш йолаш хулийтилга, организатора, кхетамча, производствени коллектива кулгалхочун гIулакхаши навыкаши цун хьахилийтар. Хургволча специалиста студенчески самоуправлене органашка, общежите студсоветашка, вузовски комсомольски организаце, студенчески Iилма обществе, студенчески гIишлошъеча отряде, художественни самодеятельносте, спортивни кхьашка, тайп-тайпарча конкурсашка, агитпоходашка дакъа лацари болх бари — из деррига а да тхоьа хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара гIо дер.

Духхьал цу белгалдаьхараша йоах тха студенчески коллектива вахар къаьгта а чулоацамах дизза а да.

Студентий степендеш цар дешарах кхетар тергал а деш уттаду. Дика деша а дешаш Iилман общественни болх бераша лакха стипендеш яйду: К. Маркса, В. Ленина, С. Орджоникидзе цIерагIа дараш.

Ахкани Iани каникулаш йолча хана профсоюзни организаце салоIача цIенойка, спортивни лагерашка баха лаьотни путевкаш тел студенташта. Институте хьалхо Подмосковья Iалаьмате хозача моттиге, Можайски форда районе уназийно чIоагIъяра лагерь.

Къаьл 17-зза вIаштIараьь 1100 сага моттиг йолча общежите здани, хьалъеш латт йоккхий хIанзара спортивни объекташ. Гаьна дац ерригa комплекс хьалъяь а дьна студенчески город а хинна дIоттаргйола яи!

(АПН).

Оаха яздаьчун лерагIа

«КУЛГАЛХОШКАРА ГIО ЭШ»

ништа корта а болаш яр дIадаьккхача шера 19 октябре арадаьннача тха газета тIа кепа теха корреспонденци. Халкъа депутатий Наьсарен районни Совета исполкома председателa воI. В. Цароева яду:

«Газето яздаьр бакъда. ТIой-Юрта бахача наха шоай лаьккхача 50 метр кIоаргача гIувначура хий кулг-хара хьалтIадоах. Корреспонденци «Октябра 40 шу» яхача совхозе йийцай. Хий хьалтIадахара механизаци а ахча хьожадаь хиннадац совхоза. ХIаьта а совхоза директора воа. Албаковен керттерча инженера воа. Кодзоеван доа деннад 1979 шера гIунна чура хий хьалтIадоахилга механизашща дергдаза гIулакх вIаштIехьдаккха.

Цул соагIа юрт хила Iалаьтъяра турбашка гIолла хий дуклаш а йолла совхоз».

«ИНЦЪЕННА ФЕРМАШ»

Цу дешашта кIал кепатехаяр 1978 шера 5 декабре арадаьннача «Сердало» тIа рейдови материал. Наьсарен райисполкомо хоам бу цу тIа дийцар баьхдолгах.

«Назрановский» совхоза парткома заседане йийцай статья. Партийни наьгагIа чIоагIIа бехктокхаме ваза совхоза керттера зоотехник В. Дударов, Наьсар-Кертарча отделене управляющи О. Абадиев. Совхоза директора тIадиллад, ферма бригадир А. Лолагаева зоотехник А. Муталиева шоай хIама беча балха метаргбийбеший къоастаделга.

Статья тIа дийца кхочамбоацараш хIана дIадьжкад».

ЛЕРХІАЧУНГА—ЦХЬАН МУГІАРЕ А ЛАТТАШ

1978 шера Къилбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикашта юкъе яьржача социалистически яхьа итогаш яьй

Иттлагіча пятилетка кхоалагІа шу чаккдаьлнад. Дерригача советски халкъе санна Къилбаседа Кавказа автономни республикай къахьегамхоша белгалдаьккхад из КПСС XXV съезда, цул тІехьагІарча КПСС ЦК Пленумий решенеш, экономически социальни дакъе деґІаехара планаш толамца кхоачаш а еш, керда къахьегама толамаш дахарца.

Заводий, фабрикий, гІишлошъеча организацей, колхозий, совхозий, транспортни организацей, кхин а кхыча организацей коллективаша деррига шоай низам тІадерзадаьдар 1978 шерен 10-ча пятилетка кхаь шерен планаши тІайица социалистически декхараш толаме кхоачашдара, общественни производства эффективности беррригача балха дикали лакхьара.

Творчески къа а хьегаш кхытІа а керда кхоачамаш гучадехарах віаштІехьдаьлар арахеца продукци дикагІа хилийтара, дІаухийта материалаши къахьегами кІезигбара тІеерзаль мероприятеш чакхьяха.

Опыт дІа-юха а луш, вежарашха дола новкъостал дарах віаштІехьдаьлаф хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашде, долаш дола кхоачамбоацараш дІадаха, социалистически гІишлошъяра хьакъехьа дІахо дІахьалхашкахьа даха.

Укх сурте тІа шоана гуш [redacted] доярхой М. Богомельсен, Т. Хадызева, В. Чеботарева, А. Еремина чІоагІа сий долш лоархІаш ба Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхозе. Цар шоай сий даьккхад хьанаре къахьегаш, тІаділла гІулакх цІена чакхдоаккхаш хилар бехьан долаш, хІаьта шоаш лададеча доаханах хІара ІаьтгаІара дар йоалахаш йола шура эггара тІех хул.

Н. ОВЕЧНИКОВА сурт.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикерча промышленни предприятей коллективаша шерра социалистически лхь а йоаржаль дикко тІехкхоачашъяьй продукци мехкала якхарсе дукхагІйола поделеш арахецарен дІадахача шера план.

ПланагІа лаьрхІачул совгІа арахийцай дукхача миллионий сомий махьа тайп-тайпара продукци. Планал совгІа мехкага дІакхьачар дикка дукхагІа мехкдаьтта, газ, электроэнерги, металл, машинаш, халкъа боахама эша кхыйола лоархІаме продукци.

Масала, Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьттахоша шера планагІа лаьрхІачул совгІа даьккхар 137 эзар тонн мехкдаьттех 27 миллион кубически метр газ.

Вежарашха йолча республикий промышленни предприятей коллективай балха гІа лоархІамегІа дар, промышленноста ерригА заданеш толамца кхоачашн тІехкхоачашн яр, дІадахача шера къавстта чІоагІа терно еш хиннар дар сихха арахеца продукци деґІаккхулар. Из иштта хилара тешал ду къахьегама овсарле лакхъяра заданн тІехкхоачашъяро, цуни цхьана 1977 шера хинначул дикка дукхагІа лакхъелар къахьегама овсарле.

Нохч-ГІалгІайчени Къилбаседа-ХІирийн промышленни предприятешка дукхагІа хиннача промышленни продукцех 90 процент яр къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийца я.

Черсий-Балкхаройн Дагестански АССР-ий промышленносте уж хьокхамаш дикка лохагІа хилар, деґІасача промышленни продукцех ахаиел кІезигагІа яр мара хилазар къахьегама овсарле лакхъяра чотах алсамъяьлар.

Иттлагіча пятилетка кхоалагІча шера чІоагІа терно еш гІулакх хилар «ТІехьабусараш боацаш бе болх» ихача девизагІа къахьетара тІехьара ростовчаний болам юкъебоалабелга. Цу хьакъехьа эггара дикагІа толамаш даьхар Дагестана промышленни предприятеша, цига ерригача коллективаша толамца кхоачашйир продукци мехкала якхара шера план.

ХІанз къахьегама коллективашка кІоартга анализаш еш я дІадахача шера даьхача къахьегама толамий. Иттлагіча пятилетка диъльагІча шера хьалда мероприятеш белгал а йоахаш тІайдеш да доккхий социалистически декхараш.

Вежарашха йолча автономни республикай промышленноста болхлой дог тийша ба СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш кулача дения кердача къахьегама толамаща шоаш накъагІоргхилерах.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТО ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ДОЛА ХОАМАШ

(процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къилбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци мехкала якхара план кхоачашъяр	100,6	101,7	101,5	102,9
ДІадахача шераца кхийсйича арахеко валови продукци деґІаяр	105,1	105,3	106,2	106,0
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	100,7	102,7	100,6	100,6
Къахьегама овсарле 1977 шераца кхийсйича деґІаяр	104,7	104,9	101,5	102,0
Промышленни предприятеш	125	141	114	167
Царех продукци мехкала якхара план кхоачаш ца еш йисараш	6	2	1	—

СУРТА ТІА: «Дагрыба» яхача объединене хьалхалаттача кема — чІаьрий гІорадеча завода матрос Гаджыбала Дамадаев.

Ф. ЗИМБЕЛА сурт.

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Иттлагіча пятилетка кхоалагІча шера вежарашха йолча республикай гІишлонхоша дерриге шоай низам тІадерзадаьдар гІишлошъяра программен тІайица социалистически декхараш толамца кхоачашдара, производственни мощностащ болх бе йолалийтара, культурно-бытовой гІулакхашта лаьрхІа объекташ йистеяхара.

Даьхача къахьегама толамашка хьежача, иттлагіча пятилетка кхоалагІча шера эггара дикагІа производственни хьокхамаш Нохч-ГІалгІайчен гІишлонхой да. Цар тІехкхоачашъяьй пачхьал[redacted] капиталовложеней юкъара план, лурчох ийшачул дикка дукхагІа пайда ийцаб хьахийцача средствех. Иштта цар толамца кхоачашъяьй шоай низаца йодрадн гІишлон балхаш дара шера план а.

ДІадахача шера вежарашха йолча республикашка хьал а яь эксплуатаце дІаеннай цхьайола лоархІаме производственни объекташ, наха чубаха дукха цІенош, дешара ха йоацача берий учрежденеш, социальни гІулакхашта лаьрхІа кхыйола объекташ.

Нохч-ГІалгІайчен гІишлонхоша хьал а яь эксплуатаце дІаеннай художественни керамика Дуба-Юртовски фабрика, «Красный молот» заведера фонтанни арматура бирка пролет, А. Шерипове цІерагІча заводера нерафинови цех.

Цхьабакъда, республикашкарча гІишлошъеча организацешта пачхьалкхен доккха декхар тІадиcар наха чубаха цІенош хьалдера дакъе, цу хьокхамех лоархІамзар цхьаккха автономни республика, къахьегамхоша цудухьа дІа ца луш йиcар тоъал дукха квартиреш.

ГІишлошъеча организацешна пусковой объекташта материальни къахьегамен ресурсаш тІеероалра йола мероприятеш чакхйоахилта эсала хилар, дукха да кхоачашдаза дика гІишлон балхаш, объекташ эксплуатаце дІаллара яхка хинаш толхаеш а моттигаш нийсъелар. Кхоачашду гІишлон балхаш а дика дац.

[redacted] гІишлошъеча организацешка хІанз а тІехьа мела дел бригадни хозрасчет юкъебоалаелга.

ХІанз республикерча гІишлон организацей коллективаши нийсъеш а нийслу кхоачамбоацараш дІадахара тІеерзаль мероприятеш, иттлагіча пятилетка диъльагІча шера доккхий социалистически декхараш тІайидеш да.

ГІишлонхошта хьалхашка доккхий гІулакхаш йоккхий планаши я, гІишлонхой дог тийша а ба уж шоаш толамца кхоачашдергхилярах.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАША 1978 ШЕРА КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР.

(процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къилбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Пачхьалкхен капиталовложеней план кхоачашъяр	103	97	89	100
ЛурчогІа хинначуца кийсдича пачхьалкхен капиталовложеней боарам	109	100,1	101	104
Наха чубаха цІенош хьалдара хьаьнйича капитальни вложеней план кхоачашъяр	93	84	84	88
ЛурчогІа хинначуца кийсдича наха чубаха цІенош хьалдарга дІалхийтача капитальни вложеней боарам	101	113	91	107
Наха чубахара цІенош эксплуатаце дІадалара план кхоачашъяр	80	76	75	79
Подрядни организацешна шоай низаца йодрадни балхаш дара план кхоачашъяр	105	95	96	97

ЮРТА БОАХАМ

Вежарашха йолча республикай юрта боахама къахьегамхошта иттлагіча пятилетка кхоалагІа шу КПСС XXV съездем КПСС ЦК июльски Пленумен решенеш толамца кхоачашъяра хьанаре къахьегарца белгалдаьнна шу хилар.

Шера итогаша хьахьоих юртбоахама производство деґІайоалаяра даьгъе цхьаькха цхьа гІа дІахьалхашкахьа баьккхалга.

ДукхагІа даьккхад ялат, бьацадаараш, шекара свеклаш, хьайбай продукташ.

ИйслагІча пятилетка хІара шера юкъера лаьрхІача Нохч-ГІалгІайчене (1976 — 1978 шерашка) юрта боахама колхозашен совхозашен йоаккхача валови продукцега диллача из лакхъеннай 18 процент, из да КПСС XXV съезда решенешна дІадехарашка хьекха юрта боахам деґІабоалабара боарамагІа [redacted].

1978 шера колхозаши совхозаши кхашка хьалкхейир ялата культураш, юкъара лаьрхІача хІара гектара тІара чудера 22,4 центнер ялат. Из автономни республика дерригача исторе чухь эггара лакхагІа боле хьуваьнн ба.

Хьайбай боахам деґІабоалабера даьгъе а хоадамбоалаш дола дика хІамаш нараґІдийнад. ДукхагІа хийнад доахаши коа тІара салхазараши, цар продуктивность лакхъеннай.

Вежарашха йолча республикай доахаши вІаши нийсъяро хьахьокх, 1978 шера ерригача республикай боахамашка дулх доаккхилта дукхагІа хиннилга, хІаьта из хьокхам Нохч-ГІалгІай АССР [redacted] лакхагІа а ба.

1977 шера йоаккхаш хиначул дукхагІа яьккхай шура ерригача республикай боахамашка.

Иттлагіча пятилетка кхоалагІча шера Нохч-ГІалгІайчене хІара кхоабача ІаьтгаІаьра яьккхай 2121 килограмм шура, из 43 килограмм дукхагІа хул 1977 шера, лакхачул.

Нохч-ГІалгІайн Черсий-Балкхаройн АССР-ий колхозашкен совхозашкен хьегулдаь фуаш дукхагІа хиннад, хІаьта я Къилбаседа-ХІирий Дагестанан боахамашка гулдеш дола фуаш кІезигденнад.

ВьацовгІай керттера продукташ пачхьалкхенга йохкара план толамца кхоачашъяьй вежарашха йолча республикай боахамаша. 1978 шера пачхьалкхенга ялат, шекара свеклаш, баьцадараш, сом, тхьамка дохкара пачхьалкхен план толамца кхоачашйир.

Пачхьалкхенга шура йохкара план толаме кхоачашъяьй Нохч-ГІалгІайчен, Къилбаседа-ХІирий, Дагестански АССР боахамаша, пачхьалкхенга тха дохкара план — ерригача автономни республикай боахамаша.

Цхьабакъда, пачхьалкхенга дулх дохкара план тІехьа тІаснна задани а тІехьа лаьрхІача кхоачашъяьяц цхьаккха а автономни республико.

Ерригача автономни республикашка хьайбай продукташ пачхьалкхенга йохкара боарамаш лакхденад коа тІарча салхазараша, шурайна, тхана.

ХІанз ахьа лаьнача республикай хьайбаш леладераша иттлагіча пятилетка диъльагІча шера юрта боахама масса а тайпа продукташ дукхагІа яхара йохкара доккхий декхараш тІайицад. Уж дог тийша ба пятилетка дІадахача кхаь шера даьха къахьегама толамаш чІоагІдарал совгІа, уж динагІа хулийтаргхилярах.

1979 ШЕРА 1 ЯНВАРАГА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАЙ КОЛХОЗАШКЕН СОВХОЗАШКЕН ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЯККХАР

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къилбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
ЛурчогІа хинначуца кийсдича дулх даьккхар (процентаща)	110	104	104	105
Ерригга яьккха шура дІадахача шераца кийсйича (процентаща)	103	102	105	105
ХІара кхоабача ІаьтгаІаьра яьккха шура (кг)	2121	2441	2175	1675
ЛурчогІа хиннарчуца кийсдича гулдаь потана фуаш (процентаща)	101	90	102	97
Колхозашкен совхозашкен хІара аккача кота тІа тІехьара гулдаь фуаш	143	130	146	177

1979 ШЕРА 1 ЯНВАРАГА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАША ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къилбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Дерригача категорех дола боахамаша тІехьа тІеснна задани а тІехьа лаьрхІача хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяр: доахаши коа тІара салхазараши	97	99,0	96	96
шура	103	101,1	99,7	103
фуаш	105	86	86	100,8
тха	109	108	108	102
ЛурчогІа хинначуца кийсйича хьайбай продукташ йохкара боарам: доахаши коа тІара салхазараши	106	105	108	109,5
шура	103	106	104	104
фуаш	106	85	111	101
тха	104	106	100,9	102

БЫТОВОЙ ГІУЛАКХДАР

Вежарашха йолча республикашка бахача наха бытовой гІулакхаш дар деґІаяхуьаара даьгъе дІахо а дика къахьегама толамаш даьхад.

1978 шера быта служба ерригга керттера заданеш ерригача автономни республикаша толамца кхоачашн тІехкхоачашн яьй, дІахо деґІадоаладаьд бахача наха гІулакх дегга.

Иттлагіча пятилетка кхоалагІча шера белгалдаьннар дар юрташка бахача наха бытовой гІулакхаш дар къавстта сиха деґІаяхар, къавстта чІоагІа хоуш уж деґІадаьккхад вай республике.

Цхьабакъда, хІара дайнахьа бахача нахьа хьаштеш кхоачашде декхарийла долча цу лоархІамеча даьгъа балха тІа хІанз а тІехьа доаца да кхоачамбоацараш, керттерачех цаІ да кхоачашду балхаш эсала хилар, цудухьа баха нах летиъа а боагІаш летгъ цуи балха.

Иттлагіча пятилетка диъльагІа шу дІа а доладаь, быта служба болхлошка тІатІертта къовсам доттабу карагІдайнна толамаш чІоагІдарал совгІа уж тІа-тІа тоадера.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАША БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАРА ЮКЪАРЧА БОАРАМА ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къилбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытовой гІулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — ерригга а	101	101	102	100,8
цу даьгъе: городашка	100,4	100,5	102	100,4
юрташка	102	109	103	100,0
ЛурчогІа хинначуца кийсдича бытовой гІулакхаш дара юкъара боарам — ерригга а	111	106	106	105
цу даьгъе: городашка	109	106	104	105
юрташка	116	106	106	106

ТОРГОВЛИ

Иттлагіча пятилетка кхоалагІча шера ахье лаьнача республикай торговле болхлоша толамца кхоачашйир товарооборота керттера заданеш.

1977 шера хинначул массанахьа а лакхъеннай розничин товарооборотн юкъарча кхачаи товарооборота, шеръеннай торгови сеть, бахача наха гІулакх дега дика [redacted].

Вай республикие розничин товарооборот 1977 шера хинначул кийсйича 4 процент лакхъеннай.

Юкъарча кхачаи предприятеша шоаш хьеші йолча продукце боарам деґІабоалабир шера 33,1 миллион сома е пхи процент.

Розничин торгови сетера товарий запасаш деґІаьлхай. Пачхьалкхен ресурсашкара рыночни фонда керттера кхачаи промышленни товараш хьаштяра алапаш кхочашъяьй.

Союзни, союзно-республикански министерстваьй ведомстваьй предприятешка культурно-бытовой гІулакхашта дола товараш арахецара план кхочашъяьй.

Город Грознерча колхозни рынкашка мехкала яхьа юрта боахама продукташ 18 процент дукхагІа хилар 1977 шера мехкала яьхарал.

Халкъа боахама кхача доакъошка а санна, кхоачамбоацараш да торговле, нийса эцаша торгово я, вевалелга оборота юкъе моттигера ресурсаш йоалаелга, цхьадолча промышленни товараща бахача нахьа хьашташ хІанз а тІехьа кхоачашдац.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАША РОЗНИЧНИ ТОВАРООБОРОТА ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къилбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Пачхьалкхен кооперативни торговле розничин товарооборота план кхоачашъяр — ерригга а	100,8	101	101	103
цу даьгъе: розничин товарооборот	100,7	100,9	101	103
юкъарча кхачаи товарооборот	102	101	102	105

«Союзавтоматстрой» яхача опытно-экспериментальни завода механо-сборочни цеха фрезеровщика Виктор Владимирович Доценкос шийгара хьоьхаш гойташ дика къахьег. Из — коммунистически къахьегама ударник ва. Заданеш кхоачашъю цо 130—140 процент.

СУРТА ТІА: В. В Доценко.

Н. ТАТАРОВА сурт.

Барт тайна йолаш дика къахьегаш я ВЛКСМ 50 шу дизара цІерагІча Орджоникидзевски электролампови завода хатархой коллектив. Къилбаседа-ХІирий АССР-е хьалхалаттарех йолча предприяте арахецача продукцех 38 процент яр пачхьалкхен дикала Зние йолаш я.

СУРТАШ ТІА: технически тІахьожама отдела лаборато[redacted] лампашка хьожаш ба, аьттехьа — предприяте дикала Знак енна продукци.

Р. ДИКА сурт.

Доазол дехьара

ГДР 30 шу дизара накъадолхаш

РЕСПУБЛИКА ЮКЪАРЧА СТРОЕ ЛАТТ

Хьахиннача шера Германски Демократически Республике шозза юбилейни лоархIаш да «30» яха число: хьалхарIа социалистически содружества къуьна членашца цхьана СЭВ ткъаь итт шу дизар дездерга мелко, хIаьта 7 октябре немцийн лаьтта этара хьалха хьахиннача болхлойн ахархойн пачхьалкхено белгалдоаккхарга шийн 30 шу дизар. Шаккхе а события, шаккхе а цIей вIамагIдардоацаш дувзадена да шоайла. Социалистически содружества низах ног гIортолга а еш, хьаьнй къонача паргIатача немций пачхьалкхено социализма кIийла. Цу низо йнгей ГДР дуьнен гIа этара чIоагIагIа дегIаенача итт пачхьалкхен мугIарашта юкъе. Республике корайоагIе а тамаш я, миччa бесса яха а социалистически экономически интеграцена юкъе да йодаш йола предприяти е Iилма учреждени. ГДР хертттера партнер Советски Союз я.

ГДР столица Берлин — электроникин машинашъярен центр. Комбината производствении цехах цаI йолча электропроектированиен промышленни маптажен цехо дIашагIа а ехи. кийч а ю Эрнст Тельмана цIерагIча магдебургски еза-йоккха машинашъяча комбинато арахецача прокатни станийн берригача чолхиеча балха «команда» телача управлене система. Дукха шераш да шийка а комбинато шоай продукци Советски Союза кхуьхьийта — хIанзлехьа хьахкачийтай 30 совгIа йIайхача прокатка стан. ХIанз кхоачащдеш латт «Серп и Молот» яхача предприяте заказIальмате лакхача боаране автоматизаци е езаш йола легированни болата прокатна ергйола стан.

1977 шера Лейпцигски бIаьстан ярмарие СССР-ан ГДР-аз юкъе договор дир ГДР шкина а комбинато хIаьзолца яра мел хийцарел йоккхагIа а низ болашагIа а йола объект кийтъярах — аьшнсаьрга йиткъе лист йола болатк арахеца комбинированни предприяти. Цо арахецаргъя шера 1,3 миллион тонн изделеш. ГДР конструкторашe, прокатни станашта эксплуатаци яра советски опытах пайда а эцаш, даим тоаеш эргайоах цар конструкци. Цунца цхьана советски аьшка рудаш болата прокате даим лоаттадеш хилар бахьан долаш хьахул ГДР машиностроени дIахо дегIалхара кIийле.

Берлиннера хьудба-малхбузехьа водаш республика центерча кIезага айеннача моттигерча Iальмате хоача хьуваппта юккъе гIолла чакхьаьнча ГДР этара йоккхагIа йола химически центр йолча Галле яхача округа Малхбоалехьарча дааь гIа кхоач. Укхаза я кхоъ химически комбинат. Царех эттара йоккхагIьар «Лейна-Верке» я. 1974 шера денз хьалъеш латт укхаза социалистически экономически интеграце объектаашта юкъе этара йоккхагIа йола гIишло — «Полимир-60». Предприяти хьалъю ГДР-ен СССР-ен Iилмахошна цхьана оттаяьча. деррига дулено а могаль йолча технологех лаккхача давлене полиэтилен арахецара. Цун лиценци кийай, масала, «Зальцгиттер АГ» яхача малхбузенгерманска концерно. Предприяте продукце Iалашберга вай мехкий халкъа боахам пластически материалаца. «Полимир» яхача технологех болх беш йола хьалхара установка Новополоцк яхача советски городе я продукци арахецаш. Укхаза «Лейнера» дукха специалисташ кхаьб хIанзалехьа юаль опыт йоаа. Цо гIо дертда царна шоай установка сихагIа карерзас...

Тюрингте, окружной центр йолча Эрфурт яхача города майда гIа ягIа юкъерча бIаьшеренашна хьалъаь собора йоккха здани. Дукха ха йоацдаш реставраци яьча цу здане дукха туристаш гIоуаз. Амма, шеко йоацаш, дукха дикагIа йоаз промышленни Эрфурт цун «Оптима» яха лоду машинаши низ бола прессашь хиларах. «Умформтехник» яхача комбинато дукхача социалистически мехкашта лоатаю уж. Советски Союзе болх беш я уж, масала, Ижевскерча, Тольяттерча. Набережни Челнерча автомобильни заводашца. Айхха цхьана гIуланхаш леладу эрфуртски конструкторашa Барнаулерча, Оренбургерча, Азоверча, Воронежерча шоай советски коллегашца.

Эрфурта Дрездени цхьан параллела гIа яла. Цунна къулбехьарча оагIонгахьарча мехка промышленни карта гIа листта латт «Электроника», «Машиностроени», «Iилма приборостроени», «текстильни лйтен промышленность» аьлна йола знакаш. Уж я дерригача дунен гIа йовзаш йола «Карл Цейс Йена» яха оптически изделеши инструменташи. Карл-Маркс штате аьаю «Малимо» яха чIагIашк доаца ткацше станокаш, уж а Плауэнера кружевои гардинни ткацеши. Тальхеймерча «Эзда» яхача комбината кIувсаш, тийга хIамаш, кхалнаьха пазаташ, колгот-[redacted]

Цу 51-ча параллела къулбаседехьа Лейпцига округе уьл город Гримма. Цигара комбинат я ГДР Тюменерча мехкдаьтта промыслаш юкхьаьца мехкдаьтта чакхдоакхача 26 сооруженена оборудовани лоаттаю поставщик. Из да цу тайпарча заказех эттара доккхагIдар.

Гриммена гаьна яц Дрездена юххера Фрайталь. Укхаза легированни болат деча заводе, латт 10 а 30 а тонн чуйода плавкени лоалдара пешкаш. 30 тонн чуйодар дунен гIа эттара йоккхагIа я. Духхьал цу пешка чу лоаладаьд фрайтальски металлургаша укх шера 35000 тонн болат, хIаьта 1979 шера из цифра шозза алсамъала езаш я.

Плазменни лоаламй технологи а ГДР-ен СССР-ен специалисташа цхьана къахьетарих хьахиина хIома да. Цо торо хулийт энерги дика кхее, легированни болат цхьаьна а кхьча способех лоалдеча хурсдоацеча тайпара цIени хьалийта. лоалама температура — 15000 градус — шозза ахазаел лакхагIа ма йнй мальха тIарча температурал.

Фрайталера духхьал къилбаседа-малхбоалехьа вахча Боксберге кхоач. Укхаза, Коттбуси Дрездени яхача округий доазов гIа, мехка тайшача кIора базана юкхе хьалъеш латт республике эгара йоккхагIа йола йIовхала электростанци. Электростанце шиарг гIа хIаьзе а болх беш я. 500-мегаваттни ши блок йола кхоалагIа аргIа хьалъаь яьлча Боксбергерча станце низал 3520 мегаваттэа тIехборгба. Амма кхыметтел хIанна а. Советски Союзо проект оттаь а оборудовани енна а йола из станци. ГДР этара йоккхагIа я. Кеста тоа лургьа Хагенвердерча электростанце оттальча советски 500-мегаваттни блокаша а. Грейфсвельда юххерча республика хьалхарча йоккхача атомни электростанцена монтаж ю ниттта советски специалисташна айхха бувзам а болаш.

Тха путешествие социалистически экономически интеграце Комплексни программо чакхйоаккхача Германски Демократически Республико лоопача тайп-тайпарче а массе оагIорахьарче а даькъеи хертттера экономически партнер йолча СССР-а ца лелаеча тIоаргIача о динамични а гIулакхий дегIаахарен дикаж дола сурт гойта лаьрхIа яц. Косметикагара автомашинашта кхачалца дола советски товараш сиха кхоачалу ГДР рынке. Шиз аргIaна ГДР-о лоаттаю гIишлоньеча эшна оборудовани, машинаши вагонаш, хи тIа лела, тхьаьрийн луеца, океански кемаш, полиграфически машинаш, литейни оборудовани, промышленни объекташ хьалъеча эша болата конструкцеш, дукхха кхьдараш. Вай мехкий экономика чIоагIгIа бувзамаш долаш я. Цхьана леладу уж гIулакхаш КПСС-он СЕПГ-еси хьалхашка оттаьь декхараш кхоачашдара, вошал долча шинна а мехка граждански материальни культурни хьалаш дIахо тоадара тIадерзадаь да.

Рольф БАРТОНЕК, Михаил КУБЕКК. (АДН—АПН).

Берлин.

ТIехь-тIехьагIа кIоаргъеш йоагIа ФРГ металлургически промышленностера социальни конфликт. Мехка дукхача промышленни центрай болхлой - металлургаш дIахо забастовка еш ба. Металлистий профсоюза хилахьтен предпринимателаштех юкъе барт бе гIертам дIадоладь хиина аргIанара гIуланх де-[redacted]

СУРТА ТIА: [illegible] Мюльгеймера забастовщикий пикет.

АП-ТАСС.

ЯССКИ ГОВЗАНЧАШ

Ясса областерча ткачий изделеш Румыне меттел, цун доазонаl гаьнна арахьа а цIе хеза я. Довзонел арахьарча кйдархоша къахьстто чIоагIа хоттеш да Пашкани яхача городерча «Коллективни къахьетам» олача артела говзанчаша кулгаца даь кIувсаш.

ДIадахача шера къахьетама яхье толамаш даккхарагIа артела кара-ра кара теха байракх енлаир, хIаьта укх шера кердача толамах доккхал де йиш йолаш я цун коллектив — планал совгIа арахийцна 380 миллион лей мехьа продукци. Дукха хан йоаццаш хоача кIувсий партин яхьийтай Советски Союзе.

АПН.

ЦIаккха а йовргъяц Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIом тIа вай тахкара сийрда вахар лорадеш шоай синош Iодехкача турпалий сийле. Вай дегаш а массаза а латт турпалий вахарцара, цар гIулакхашцара бола бIайха безам.

Нaьсарен районе бахача неха дехарах г. Назране оттаде лаьрхIад 1941 — 1945-ча шерашкарча Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIом тIа лийтача бIухой сийна памятник. ХIанз кийчъяь йаьнай памятника эскизни проект. Цун автораш ба скульптора, СССР художникий Союзе член Малюков Василий Давыдович, архитектор, СССР архитекторий Союзе член Евлоев Султана Шамсуддин.

Из проект дика могаш РСФСР культуре министерствачa Ленински премие лауреат Л. Кербель карта летта художественно - экспертни Совета. Назрановерча Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода йистерча майдан гIа латтаргдола из памятник хьалде доладергда укх шера.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) архитектор Ш. С. Евлоев, скульптор В. Д. Малюков шоаш кийчъяьча памятника макета йиста ба.

М. ПЛИЕВА сурт.

КХАЛНАЬХА БАРЗКЪИЙ КОНСТРУКТОР

Iуйрийна денз сарралца дениш мах хул Грознерча модай ЦIагIа бахке. Из да баракъаш дахарии тегаран мальха хьашташ укхаза дика кхоачащдеш хилар бахьан долаш. Цудухьа республика масса мийлигера бахке хул укхаза нах. Царна хоа модай ЦIагIарча специалисташа тIадийхачи шоашка товргдолашн тIехьенача хозача фасонех долаш дола баракъаш тегаргдолга.

Шоашта баракъаш тегийта бахкача кхалнаха даима йоаэаш хул модельера-конструктора Джамбулатова Махьмада Марема цIи. Ший болх дика бовзаш, вахаца Iемерза йолаш, кхалсагага тоаргдола баракъа магIа да хьеха ховш из хилар заказчикашта дукха езаш я Марем. Цудухьа шоашта эшаш дола баракъа цунга даккхийта гIерташ хул царех хIарайр...

1962 шера денз баракъаш доахача а тегача а балха я Марем. ХьалхагIа вакройшица йолаш болх бир цо. ХIаьта 1968 шера денз Ленинграде курсаш чакх а яьха кхалнаьха баракъаш дахаре конструктор хилар цох.

— Дукха безий хьона хьай болх? — аьнна аз шийга даьча хаттара жоп а луш, аьлар Марема:

— Даьра беза. Ца безаш бола болх мишта бу? Хоза даь, дика тайга баракъа маха тIадуахаш бIарга дайча, зIамига йолча хана денз Iалаьмате хоза хетар сона. Бакъда, уж баракъаш даха а тега и се Iомалургъя аьнна цIаккха а дагадацар. ЗIамига волча хана хьона ден заш, хьа дего къоабалдеш хинна хIама воккха хилча а дет чура дIадалац. Из бера ханара безам хила бела-кх со укх профессена тIакхоачар. Бокъалдар аьлча, сона меттел хIара сага я хозей динеи хет хоза даькхан дика тийган баракъа тIадувхаш сат бIаргаваьча. Со се кхалнаьха барзкъаш доахаш царна дикагIйола фасонаш лохаш я. Сай хур ду аз кхалнахага товргйола кочамаш, юбкаш, блузкаш йоахаш. кхалнаха вайлаькъа баракъаш деш. Массарел а хозагIен дикагIен сона хеташ ба «ГIабли» яха цIи йола айса кийчбаь нускала гIирс. Се цу гIирса автор я аьнна доацаш, массане а безам тIабодаш гIирс ба из.

Модай цIагIа болх беш я 22 бригада, царна юкъе йиъ кагирхой бригада а йолаш. Цу кагирхой бригадех яхьанена кулгалдеш я Махьмада Марем. Дахача шерара илан цу бригада коллективо 105 процент кхоачашйир. Ишта, тIехдика къахьегаш кхоачашъе лерхI цар 1979 шера илан а, цу гIулакха тIайща социалистически декхараш а да бригаде. Кагирхоех латте а, цхьа-цхьа нийсъенна яц укхаза къахьегама а производства а дисциплина толлаь моттиг. ХIаране мийгара гIалат делар кхераш бехктохаме лелибу шийн болх. Цудухьа школаш № 26 йола ПТУ яьха мехкарий укх бригаде балха бахка гIерташ хул. ХIанах из ишта, аьнна, шийга даьча хаттара жоп а луш Марема дуьйи:

— Цу гIулакхий фу бахьан да сона-м хац. Цхьабакъда, тхоай бригадери мехкарий сона дукха беза, сайна могача бесса цар йоакхо а ю аз: воча, хьоацахьарча гIулакхех уж лора а бу. Цунах кхета а хлеташ, из доаза а доваш мехкарий сона а ба дика. Ловцца аьлча, тха бригада цхьоагIо йолаш, къахьегам безаш, цунна тIаккхуш, тхоашта хьалхашка латта декхараш довзаш, цхьоагIойца болх беш я. Цу гIулакхаша тха хьинар а айду, толамаш а лаккду. Масала, царех цаI я Дадуева Зина. Болх цIена бу цо, дика активистки я. коллектива езаш я. Из тайпа кьона болхлой тхо долча бIаьш ба.

Хьаьнала болхло, говза специалист, дика кулгалхо, безаме саг хинна ца Iеш, хьинаре хьехамча а я Джамбулатова Марем. Укх тIехьарча итт шера 200 совгIа мастер Iомаваьн цо. Царех дукхагIа бераш городе а республике а бовзаш цIи хезаш мастераш болаш къахьегаш ба. Царех Марема дожкхал а ду. боккхачa безамца цар цIераш а йовх. Царех ба: Самбиева Камета, Исмаилова Мадина, Орлова Ирина, кхы дукхахбараш...

Чакхдаьннна балха цIи. даьдаьнна цIагIара гIулакхаш. Сийрда йоагаш я истола гIа латта лампа. Истола гIа доккха каьхат а дилла кхалнаьха барзкъий кердача фасоний сурташ доахаш ягIа Марем. Дуккал, шиъ, кхоъ... сурт. Хьакъоастаду царна юкъера дик-дикагIа дараш. ШоллагIча, кхоалагIча дийнахьа царна юкъера а хьахорж шийн дего къоабалдераш. тоаду уж. ТIаккха шийна хьасаргIа хета сурташ керда фасонаш хоржача, чIоагIъеча комиссе истола гIа Iодохк. Цар херже чIоагIду дик-дикагIа дола сурт. Ишта хьахул керда фасон а, наьха безам тIабодаш дола баракъаш а. Цуморча дикача дукхача барзкъий автор к мода ЦIагIара модельер-конструктор Джамбулатова Махьмада Марем. Цудухьа дукхача кхалнаха цу баракъашта раьза болаш Марема баркал а оал.

С. БРОДСКИЙ.
Н. ПЛИЕВА сурт.

Базоркина Зара — города чемпионка

Грозне чакхьаьннай школай командашта юкъе шахматех хьадхле якхкара яхьаш. Цига дакъа лаьцача 8 командо къувсаш яр «КIай ладья» яха приз.

Ира къовсам латташ чакхьаьннача цу яхьашка хьалхара моттиг яьккхар № 2 йолча школа шахматисташа, шоллагIен кхоалагIен моттигаш 57-чен 56-чен школай командашта.

Къаьст-къаьстача спортсменашта юкъе хьалхара кхо моттиг яьккхар Чичель Александра (№ 57 йола школа). Ярков Игора (№ 56 йола школа). Мальсагов Зарубека (№ 2 йола школа). ЙИгашта юкъе кхьчарел дикагIа лайдр хьалхара моттиг яьккха 56-ча школа дешархо Базоркина Зара.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ФЕ ХИЛА

Укх шера 1 январе денз цхьадола керда хIамаш юкъе доаладаьд «НаьгьагIа лелара бокъонашта». Масала, 175 пункта тIатехад:

Къора-меттала, е къора нах тIабагIаш цар лехкаш йола машинаш къоасталургйолаш хIаране диаметр 30 мм йолаш Iаьрика сергa кхо го кхаь саьнга санна нийсбаь тIалатташ бола диаметр 160 мм йола герга IажагIа го тIалатташ, хIаьта кулгаща лелаергйолаш кийчъяьча машина тIа из лакхехьа бийцар санна болча боккхача гергача IажагIча гона тIа цхьатарра оагIонаш йола кхосаберг а латташ цу тIа IажагIча шаькъаца яздь «Р» яха алап а долаш знакаш уттас аьнна. Уж знакаш уттаю машина тIехьашкен хьалхашкен. Кердача тайпара яэзь я 151-гIа пункт а.

Легковой автомобила хьалхашкарча гIанда тIен мотоцикла тIехьашкен ховшадаь 12 шу даланза дола бераш дIа-юха кхувла бокъо лац. Из бокъо ца лораяр бахьан долаш хилар лохехьа дуйцаш дола вулам. Легковой автомобила хьалхашкарча гIанда тIа ягIаш хиннай бер а долаш йола нана. «Москвич-412» яхача автомашинаца Ростов — Баку яхача новкъа водаш водитела Семенкин Валере йоагIачул сихъа хиннай шийн машин, тIаккха доалара а яьнна мухь бахьан йоагIача машина тIатехай. Лозаваьа водител, цун сесаги йхи шу даьнна кIаьнки. Кхеравзлеш тIехкараш дIадохканза а хиннаб уж.

ДIадахача кIирагIа республикина наькъашка 46 аварш хиннай, 2 саг веннав, 10 саг лозаваьв.

НГIАССР МВД ГАИ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

ТАХАН

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. «Безам боацаш йола город» яха М. Ю. Лермонтова цIерагIча театра спектакль. 17.30. «Ала» яхача студе театра занятеш.

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 18.00. «Целинная урожаш — ястора урожаш» яхача темана хеталь читательски конференци.

Химикий культура ЦIа. 13.00. «Светофор» яхача клуба заседани. «Ловзараш ду наькъа такият дац улица» яха беседа. 17.00. «Юхадийндалар» яхача Л. И. Брежнева книжках лаьца литературии чтенеш. 17.30. «Вай кIира» яха радиожурнал. Хетаду комсомольско-кагирхой бригадашта лелаеча социалистически яхье котбьннараштa. 18.00. «Тахавара кердадараш» яхача циклацара кинопанорама.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх беш я аттракционаш, «Ловзара автоматаш», 11.00. Наькъашка гIолла лелара правилий хьакъехьара «ЦIе, IажагIа, баьццара» яха бераштa хьархIа утренник. 17.00. «СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта накъадолхаш» яха беседа.

Маькха комбината клуб. 15.30. «Вай лерхIар — коммунизм» яха къамаьлаца дувца журнал. «КIай боадо» яха художественни фильм.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 16.00. «Сома беш зуламдергех лораяр» яха сома бешамаш лелаяра университет. «Гуш йоаца патруль» яха кинофильм.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 15.00. «СССР Лакхехьара Совет — пачхаьлкхен Iаьдала эттара лакхера орган» яха лекци. Тематически киногойтар.

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш да «Йъона ленинхо» яха кинотеатр. 12.00.— 14.00. Болх беш я берий игротека.

КХОАНА

Химикий культура ЦIа. 12.30. «Фу хоз хьона А. П. Гайдара турпалча вахарах» яха диспут. 14.00. Волейболах йола спортивни яхьаш. 17.30. «Художественни литературера В. И. Ленина сурт - сибат» яха беседа. 18.00. «Тахавара кердадараш» яха кинопанорама.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх беш я аттракционаш, «Ловзарий автоматаш», 11.00. Болх беш да «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 17.00. Болх беш я «Говза кулгаш» яха кружок.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — Iуйранара гимнастика.
9.40 — «АБВГДейка».
9.35 — «Наькъахой». Телевизиони художественни фильм. ШоллагIа сери.
10.45 — «Шоана дай-наной».
11.15 — «Iуйранара почта». Музыкальни программа.
11.45 — «Музыкальни выставочни залашка гIолла». А. Пушкина цIерагIа Пачхаьлкхен изобразительни искусства музей. Керда сурташ.
12.30 — «ДикагIа товараш — дукхагIа».
13.00 — ДIалоек РСФСР заслуженни артиста Масеева (фортепьяно). Программе я Ф. Шопена, Ф. Листа произведенеш.
13.30 — «Спортлото» тираж.
13.45 — «Могашал». Iилман-популярни программа.
14.30 — Бераштa — фильм «Пимира бераш». Художественни фильм.
15.00 — «Флуераш» яхача халкъа мукъний оркестра концерт.
16.30 — «БIаргагушдар, теша хьадаьр».
17.30 — Ког-соалозаш хахкара йола Европа чемпионат. МаIа нах 500 метр. Голландера передача.
18.00 — «Правда» газети политически обозревателя Ю. Жукова дунен халкъашта юкъерча хьалех йола беседа.
18.30 — Дж. Верди. «Травиата» фильм-опера. (ГДР).
21.00 — «Ха».
21.35 — «ХIа-хIа, механикий». Жестельача — кердаккреш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Тха Беш».
9.30 — Моцарт. «Трио».
9.30 — «Эрсий мотт».
10.25 — «Вай мохк». СибиргIехьа гаьнарча малхбоалехи йола кинопрограмма.
11.20 — «Дунен кино истори». ШоллагIа передача.
12.05 — «Сийлен вахара вогIийна». Телевизиони фильм.
12.45 — Киножурнал.
12.55 — «Малха цa хоа йоккхама да». Художественни фильм субтитрашца.
14.20 — Баскетболах йола СССР чемпионат. МаIа нах «Динамо» (Москва). — «Статиба» (Вильнюс). Вильнюсера передача.
15.00 — «Андроникова Ираклийра къамаьл». Телевизиони документальни фильм.
16.25 — «Гуцулочка» яхача вокальни - инструментальни ансамбла концерт.
16.40 — «Омега» Варианта». Телевизиони дукхача серийни художественни фильма. ПхьалгIа сери.
17.25 — РСФСР халкъа артиста Л. Шифрина концерт.
18.40 — «СаьагIа бош а тайп-тайпара». Документальни фильм.
19.00 — «Iаьнаш — вахар».
19.30 — Ког-соалозаш хахкара йола Европа чемпионат. МаIа нах 5000 метр. Голландера передача.
20.15 — «Бийса дакъаьла хийла муж, бераш!».
20.30 — «Кинокъахьера клуб».
21.40 — «ДоттагIий». Художественни фильм.

21 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка дIаоттаI».
9.05 — Э. Григ. 3-гIа соната.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — Фильм болча хьамалагIа. «Чаькъриггахи чаькъарий дуццачокъ йола фильм». Мультипликационни фильм.
11.30 — «Къонабарий кхаьлам».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Дукха сан оагIонаш». Моссовета цIерагIча Пачхаьлкхен академически театра фильм-спектакль.
15.35 — Мехка хьахьетама коллективашта хетаьча цикла «Йоллае хиле» яхача телевизиони документальни фильма премьера.
16.05 — «Кинокъахьера клуб».
17.05 — Ког-соалозаш хахкара йола Европа чемпионат. МаIа нах 1500 метр. Голландера передача.
18.00 — Дуне: халкъашта юкъера панорама.
19.45 — «Шун къахетий дешараш кхоачашдеш».
19.25 — Экрана гIа эттара хьалха. «Тешам» яха художественни фильм. СССР Финляндин цхьана оттадаьд.
21.00 — «Ха».
21.35 — Украина искусства мастерий концерт.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Тхо — команда». Телевизиони документальни фильм.
10.00 — «Хьайбаш дунен гIа».
11.00 — «Iуйранара почта». Музыкальни программа.
11.30 — «Шоана дай-наной».
12.00 — «Керамзаш пиль бер».
12.30 — Къонача зрителя театр. Клоерни «Шкалера спектакль».
13.55 — Л. Бетховена 7 симфони.
14.15 — «ЦIенача дег тIара».
14.30 — «Омега» вариант». Телевизиони дукхача серей кино (8-гIа сери).
18.00 — «Халкъа мукъам».
18.15 — «Могашал» яхача программа почта.
19.00 — «Спортивни программа. Баскетболах йола СССР чемпионат. МаIа нах. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. Вильнюсера передача. Ког-соалозаш хахкара йола Европа чемпионат. МаIа нах 10000 метр. Голландера передача.
20.15 — «Бийса дакъаьла хийла муж, бераш!».
20.30 — «Художникий дика дувцараш».
21.00 — Документальни фильмий программа.
21.40 — «ЦIи лораьяраш». Телевизиони художественни фильм.

РАДИО

20 ЯНВАРЬ

8.00 — «Болами пешкатерам балха». Передача даькъа лоацам ба Наурски района механизаторам (нохчий меттала).
8.50 — Ашараш (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонах» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.30 — «Сакъердамеча таагIа тIа» (нохчий меттала).
13.00 — «Мукъам вай вахаре» яхача цикла аргIаш передача (эрсий меттала).
13.00 — «КIарахал» яха сатирически журнал (гIалгIай меттала).
14.30 — «Йоахалий дегашии» (эрсий меттала).

21 ЯНВАРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Летняя вешь» [illegible] обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоаша дукха деза мукъамаш».
11.15 — «Ленинах, Дадынах, Партех доаа ихаээш» (гIалгIай меттала).
11.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
13.15 — Ашараш (эрсий меттала).
16.00 — Сулаев М. «Ленин вайца». Йоазанан низа (эрсий меттала).
16.30 — «Шалаева глобус» радиожурнал (эрсий меттала).
16.00 — «ЦIа сийгам» (гIалгIай меттала).
18.30 — «Ашарашка дегагIа долчарна» яха концерт (нохчий меттала).

Хоаттам

Тахан республике гIоалеи Грозней хувцалуш моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 3 — 8, Грозне 5 — 7 градус йIоккхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен моркхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лагIо лоа а делхаш, ша билла а йолаш, дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 3 — 8, дийнахьа 0 — 5 градус шелал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-98; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурен отделий — 3-61-46; промышленность отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехаштий отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-98; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05032. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 523.